FOTO

★ UNIVERSEEL TIJDSCHRIFT VOOR FOTOGRAFIE ★ UITGAVE EN DRUK SMIT HENGELO ★

GEVAPAN 33°

Als U persfotografen vraagt, welke film zij gebruiken voor opnamen onder moeilijke omstandigheden, zoals bij bedekte lucht of bij kunstlicht, dan noemen zij U:

GEVAPAN 33°

Met deze ultra-gevoelige film, een specialiteit van Gevaert, komen geen mislukte foto's voor!

N.V. HANDELSONDERNEMING GEVAERT - DEN HAAG

„VAGRO" T

Flitslamphouder

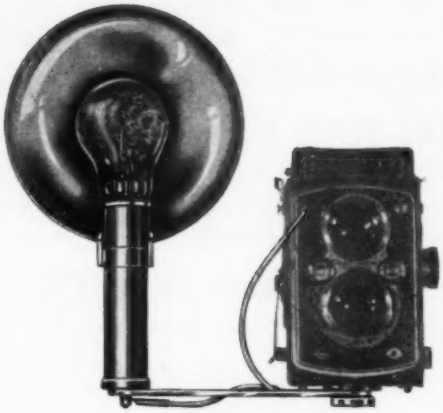

Voordelig in prijs en van prima kwaliteit

Instrumentenfabriek Fa J. H. v. Gelderen

Ph. Willemstraat 28 - Telef. 83132
ROTTERDAM

ZIET
DE MODERNE

automatische ontwikkelmachines, waarmee FILCA een groot aantal copiëen in korte tijd gereed kan maken.

Ontwikkelen copiëren na-synchroniseren filmtitels productie

Filmfabriek FILCA Leiden

Telefoon 26698 en 20545 Na 18 uur: 24555

FILCA VOOR GOEDE SERVICE

ILFORD

Bromide
Plastika
Contact

PAPIEREN

wederom als voor de oorlog in een reeks van oppervlakten en gradaties bij Uw handelaar verkrijgbaar

★

ILFORD SELO N.V. - AMSTERDAM

FUTURA

De goedkoopste camera met gekoppelde afstandmeter en verwisselbare optieken.

Volgens D. H. in het September-nummer van Foto, „inderdaad een camera met toekomst".

met Elor F. 2:8	f 340,—
Evar F. 2:0	f 405,—
Frilon F. 1:5	f 530,—

ALLEEN-IMPORTEURS:

J. SANDERS FOTO & KINO IMPORT

Laurillardlaan 15 - SANTPOORT - Telefoon 8094 (K 2560)

„Het Zeeuws-Vlaamse landschap".

Verenigingen welke daar prijs op stellen, willen wij gratis een 50-tal mooie kleurendia's (kleinbeeld in 5 x 5 maskers) van Zeeuws-Vlaanderen, ter vertoning op verenigingsavonden, in bruikleen afstaan.

FOTO-KINO BUT

TERNEUZEN - Telefoon 2485

Wij hebben ook voor de verhuur een 100 kleurendia's van Amerika, w.o. de Niagarawatervallen. Alles eigen opnamen. Elk plaatje met korte toelichting.

Veilinggebouw „DE VIJZEL"

Keizersgracht 616, Amsterdam, Tel. 37167

FOTO, KINO, FILMS EN INSTRUMENTEN

kunnen dagelijks bijgevoegd worden.

Magazijngoederen, Winkelinventaris e.a. kunnen ook ter plaatse door ons geveild worden. Vraagt condities.

Makelaar N. C. A. J. Groenendijk, Veilinghouder.

Foto-Kino VELDMAN

HEUVEL 22 - TILBURG - TEL. 3307

★

Zo juist ontvangen het nieuwe model

CINE-NIZO

8 mm camera

Een klein en handig apparaat met vele mogelijkheden voor de prijs van f 650,-

★

Iedere Veldman relatie een tevreden relatie!

VERGROTINGEN

gemakkelijk inlijsten met FANTASIA Fotoband!

Verdubbel de waarde van Uw geslaagde foto's — breng ze achter glas!
Alles wat U nodig hebt zijn een op maat gesneden ruitje en Fantasia Fotoband. Eenvoudig, praktisch en vlug. Verkrijgbaar in 18 kleuren, uitstekend gegomd, zeer sterk, 2 cm breed, 7½ m lang.

Bij Uw kantoorboekhandel of fotohandelaar

FANTASIA FOTOBAND

Goed gereedschap

is het halve werk!

„Mafi"

donkerekamer vak-apparatuur:

Drukkasten (ook losse bovenstukken)
Glanspersen (enkele en dubbele)
Ontwikkeltanks (15-33-70-80 en 140 l)
Electr. tankverwarmers (50 en 75 cm lang)
Tankzeven
Droogkasten
Ontwikkelschalen (onbreekbaar en zuurbestendig, normale en hoge rand)
Roestvrij stalen ontwikkeltangen (met veer)
Snijmachines (glad en kartel)
Snijtafels idem
Spoelmachines (motoraandrijving)
enz. enz.

Alleen-vertegenwoordiging:

Foto-, Kino- en Projectiegroothandel

Fa Dr A. H. C. VAN SENUS

ROTTERDAM, AVENUE CONCORDIA 100

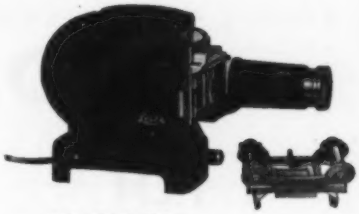

Leitz Prado 250

„Nu pas komen mijn kleurenfoto's prachtig tot hun recht!"

Dat was de spontane uitroep van de man, die een echte Leitz kleinbeeldprojector gekocht had.

Inderdaad, de Leitz kleinbeeldprojectoren doen pas volle recht wedervaren aan Uw kleurenfoto's en zwart-wit dia's.

Waar zit 'm dat in?

- In het voortreffelijke optische systeem: drievoudige, gebrillanteerde condensors, precies aangepast aan het gebruikte objectief.
- In de enorm lichtsterke en scherptekenende Leitz projectie-anastigmaten.
- In de spiegel achter de lamp, die precies de juiste kromming heeft en nauwkeurig op de goede plaats zit.
- Voeg daar nog aan toe, de doordachte constructie, de prima ventilatie en.... de uiterst geringe lichtuitstraling door de ventilatie-openingen.

In één woord: af!

Van een Leitz projector kunt U ook niet anders verwachten.

Alle goede fotozaken kunnen U de voor Uw doel in aanmerking komende Leitz kleinbeeldprojector leveren.

★

Alleenvertegenwoordiger voor Nederland:

N.V. ODIN - NIJMEGEN

DALCO

FILM

ROLFILM

Mezzochrome 28°. Snelwerkend en hooggevoelig.

Mezzopan 30°. Fijnkorrelig. Panchromatisch.

Superpan 32°. Snelwerkende panchromatische emulsie. Voor korte belichting en kunstlichtopnamen.

KLEINBEELDFILM

Fijnkorrel Pan 17/10° Din (35 mm).

Superpan 19/10° Din (35 mm).

In cassettes en donkere-kamer verpakking voor 36 opnamen en in lengten van 5, 10 en 25 meter.

PORTRETFILM

Vlakke film. Verkrijgbaar in 3 emulsies: Orthochromatisch, Fine grain-panchromatisch **17/10° Din** en Panchromatisch **19/10° Din.**

AEROFILM

Een zeer snelwerkende film voor luchtopnamen.

RÖNTGENFILM

Een speciale film voor medische en andere wetenschappelijke Röntgen-opnamen.

PAPIER

DALTEX

Een eerste kwaliteit contactpapier.

Wit en **Chamois:** glanzend.

In 6 gradaties.

BROMIDE

Wit: glanzend en halfmat.

Chamois: halfmat.

In 3 gradaties op papier-dik en carton-dik. Alle maten tot 50 x 60 cm en in rollen van 63 cm breedte.

DALTONA

Voor portret en vergrotingen.

Wit en **Chamois.**

Gradatie: normaal op carton-dik. In alle maten.

DALRISTO

Tentoonstellingspapier. Emulsie aangebracht op ruw, roomkleurig papier. Artistiek effect.

Chamois.

Gradatie: normaal op carton-dik. In alle maten.

VRAAGT UW FOTOHANDELAAR!

NFI SOEST

NEDERLANDSCHE FOTOGRAFISCHE INDUSTRIE N.V.
SOESTDUINEN (Holland)

FOTO

6e Jaargang No 1, Jan. 1951

UNIVERSEEL TIJDSCHRIFT VOOR FOTOGRAFIE

WAARIN OPGENOMEN „KLEINBEELD FOTO"

Officieel Orgaan van de Bond van Nederlandse Amateur Fotografen Verenigingen en van de Nederlandse Fotografen Kunstkring. — Abonnementsprijs f 11.— per jaar bij vooruitbetaling. Losse nummers f 1.— Abonnementsprijs voor het buitenland (behalve België) f 12.50. Voor België frs 225. Losse nummers frs 20. Agentschap voor België N.V. Nederlandse Boekenimport v/h Van Ditmar N.V., Markgravestraat 10, Antwerpen. Telef. 33196, Giro 12847. — Agentschap voor Zwitserland: O. Burnand, Rue St.-Laurent 18, Lausanne. — Sole agents for advertisingrights in Great Britain: Albert Milhado & Co Ltd. 140, Cromwell Road, Kensington, London, S.W.7. — Agence d'Annonces pour la France: Publicité Jean Contesse, 8, Square de la Dordogne, Paris, 17e. — Redactieraad: Dr H. J. van Opstall, Dr J. J. M. van Santen, G. A. W. Wagenaar, N. C. A. J. Zomer. — Redactie en administratie: Telgen 13, Hengelo. Telef. 2530—2630.

UIT DE INHOUD:

More fun with your camera	Blz. 1
Een practische montagekiem	„ 3
Op de snijtafel	„ 7
Brief uit New-York	„ 12
Spoelen in de badkuip	„ 19
Plaatjesmode 1950	„ 21
Beoordelingen en nieuwe artikelen, blz. 4, 5, 6, 10, 22,	„ 23
Baby-box zwerftocht	„ 24
Bondsnieuws	„ 27
Wedstrijduitslagen, blz. 2,	„ 29

Foto op de omslag: N.V. Franz Ziegler, Den Haag „In Gedach'en".

UITGAVE: H. L. SMIT & Zn. HENGELO - GIROREKENING 42994 - BANK: DE TWENTSCHE BANK N.V., HENGELO; N.V. SLAVENBURG'S BANK, ROTTERDAM

Van de redactie

HET IS AL WEER EEN WIJLE GELEDEN, DAT IN DE fotografische kringen een tamelijk lang betoog bekend raakte van onze oude vriend Mersel, enige jaren terug nog gangmaker en inspirerend lid voor de Hengelose Amateurs, en een gezien medewerker voor geslaagde salonwanden. Mersel was wel iemand, hij had ideeën, en voerde die ook uit. Niet altijd was die uitwerking even gaaf, maar meestal waren zijn prenten het aankijken heus wel waard. En toen geviel het, dat Mersel in Zwitserland ging werken en wonen, voor ons allen een verlies, maar naar gehoopt werd toch nog steeds een contact. Het goede zou vanzelf wel komen overwaaien, zo dachten we. Iemand, die zovelen heeft weten mee te slepen, zal ook daar wel blijven bruisen van enthousiasme. Met bovendien een totaal nieuwe omgeving, dus ook frisse visie. Maar gelijk bij een Kerstboomkaarsje welks vlammetje het houdertje nadert, hebben wij nog slechts enkele opvlamminkjes bemerkt, toen sputterde het iets, en kwam als het grijze vaantje, dat dan nog even het dovend pitje gracieuselijk siert, dat betoog van Mersel. Dat hij geen tijd meer had om te fotograferen, dat hij nog wel eens huiskiekjes maakte en zo, maar geen foto's, en dat men hem wel af kon schrijven. Mersel had de productie gestaakt en zijn licht gloorde niet meer.

Die brief van Mersel heeft veel kwaad gedaan, d.w.z. niet de brief zelve, doch de publicatie daarvan. Want er volgde commentaar op. Soortgelijke gevallen werden met name aangewezen; het bleek, dat er méér waren, onder de prominenten, die de fotografie eenvoudig van de ene dag op de andere aan de kant hebben gezet. Er werd ook gewezen op anderen, die een goede naam verwierven en nog hebben — Amersfoorters werden genoemd — maar die eigenlijk niets meer produceerden. En dat heeft nog veel meer kwaad gedaan. Nog niet zo zeer voor deze mensen zelve misschien, ofschoon wij ons kunnen voorstellen, dat iemand zich daardoor in een klem zou kunnen gevoelen. Want indien men zich in de impasse weet van een perfecte techniek op een bepaald gebied, maar zelf vindt nu iets anders te moeten entameren in plaats van datzelfde, hoe gaaf en hoe mooi ook, te blijven produceren, en nog eerlijk zoekende is naar hetgeen volstrekt anders is en toch past in de eigen natuur, dan is zulk een uitdaging op zulk een ogenblik feitelijk ruineus voor het gevoel van eigen waarde. Of men maar even iets presteren wil om de goede naam te handhaven. In zulk een geval past eigenlijk alleen een rustig negeren.

Neen, voor vele jongeren heeft dit stofwolkje een lelijke infectie gebracht. Zij immers hadden voorbeelden voor ogen, zagen het hoge bereikbare, en streefden dat na. Tot zij deze Voorbeelden zien aarzelen en ten slotte een ander pad inslaan. Dus het hoogst bereikbare schenkt geen bevrediging?

Nu willen wij even langs de opmerking heen gaan, dat men zich geen idool moet scheppen, en liever er op wijzen, dat, hoe het met sommige prominenten ook gaan moge, zij toch altijd nog een heel kleine minderheid blijven vormen. Doch ook deze hebben dan nòg met de fotografie een rijke tijd beleefd, waardoor zij zonder twijfel een verdieping van hun schoonheidsgevoel verwierven, die zonder deze ervaring niet licht gekomen zou zijn. Hun gehele doen en handelen is eerder symptoom van geestelijke evolutie dan van uitgepraat zijn.

Doch ook afgezien dáárvan, hebben die vele jongeren eigenlijk de fotografie te eenzijdig gezien. Misschien wel als een middel tot roem. Leest iemand met cultuur uitsluitend het schone proza en het wezenlijke vers? Of ontspant hij zich eveneens met een goede „detective"? Kan iemand, die werkelijk houdt van goede muziek — die men zo komisch aanduidt met „klassiek" en „ernstig" — zich ook niet eens gestemd voelen voor een brokje niet al te progressieve jazz? Mág dat soms niet? Hóórt dat soms niet?

Moet de fotocamera dan soms alleen gehanteerd en geheven worden met devote vingertoppen, als een tempelstuk, en is het een schandaal er ook kiekjes mee te maken?

Het is natuurlijk zeer economisch, als men slechts op de sluiterknop drukt indien het daarmee geschapen latente beeld met zekerheid het fundament vormt voor een Meesterstuk, dat ontroering zal betekenen voor vele stilgewordenen, maar beseffen wij eigenlijk wel voldoende, hoeveel eenvoudig mensengeluk dat kiekje bracht aan tante Mientje, destijds gemaakt op haar zonnig achtererfje; zij draagt het altijd in haar tas en laat het overal rondgaan.

De tijd ligt nog pas kort achter ons, waarin zovele foto's gingen naar de jongens overzee, en wonderlijk, hoe gewoner die dingen waren, hoe meer zij werden gewaardeerd en bestudeerd, tot zij elk blaadje van het armetierige tuinstruikje op de achtergrond kènden....

Waarmee wij eigenlijk alleen maar willen zeggen, dat het geen schande is, ook eens doodgewone alledaagse kiekjes te maken.

Uitslag Decemberwedstrijd „Vrije Onderwerpen"

Het is grappig, maar elke wedstrijd heeft zo zijn verrassingen. De ene keer zijn de Juniores beter dan de Seniores, soms bestaat de Vakklasse uit enige eminente dingen en veel, laten wij het zachtkens noemen: léérzaams, kortom, de verhoudingen liggen nooit gelijk. Zo werd de jury ditmaal verrast door een voortreffelijke kwaliteit in de Seniores-inzendingen, liepen de Gevorderden op één na de kantjes er af en was de Vakklasse hier en daar weer bêst. Hier zijn de resultaten:

BABY-BOX-KLASSE

De *eerste prijs* gaat ditmaal de grens over naar Antwerpen, voor technisch zeer verzorgd werk van *Paul Merckx*.
Een *tweede prijs* verdiende zeker het Kerkvenster van *J. Hendriks* in Huizen.

JUNIORES

Een opvallend mooie stemmingsfoto, Zonsopgang, een hoek van een welhaast nog slapende stad, deed *Ad Lugten* in Dordrecht de *eerste prijs* verwerven.
En niet om het reuzen-formaat ('t had best wat minder gekund!), noch om het gevaar van een te duidelijke baardstoppelaanwas op dit Gevalux, doch wel om de zeer goede lijnwerking, de gedurfde afsnijding en de juiste uitdrukking in ogen en mond van een mannenportret viel eveneens een *eerste prijs* ten deel aan *V. J. Franken* in Bergen op Zoom.

Twee *tweede prijzen* waren er ook te vergeven, want zowel het zomerse Hooiwagen-beeldje van mej. *C. J. Bungenberg de Jong* te Den Haag als het goede, ongedwongen kinderportretje van *G. Oorbals* in Amsterdam waren dit waard.

Twee *derde prijzen*, om in stijl te blijven, gingen naar *Emile Verfaillie* in Merksem met zijn eigenlijk wat matte, maar mooi gecomponeerde nettenboeters, en naar *L. Kanger*, Amsterdam, voor jongen met hond; het enige wat hier te wensen bleef was een betere expressie in het jongensgelaat.

Eervolle vermeldingen vielen ten deel aan mej. *J. C. de Jonge* te Amsterdam (In de kinderstoel zowel als kinderkopje), *H. Slosser*, Amsterdam, (Sacré Coeur), en *J. Veringa*, Dordrecht, (Roker).

SENIORES

Twee bijzonder mooi behandelde, technisch ook gave bloemenstudies deden *Frater Liduinus* te Utrecht zeer verdiend de *eerste prijs* verwerven.

J. Hofman te Deventer zond twee foto's, waarvan Fotograaf de sterkste bleek, en hem een *tweede prijs* bezorgde. Even sterk evenwel stond een mannenprofiel (alleen met daglicht gemaakt en prachtig van huidstructuur) van *Y. Foppema* in Leeuwarden, ook hij krijgt dus een *tweede prijs*.

De *derde prijs* gaat naar de foto Vaten van *W. Siebers* in Bussum.

Eervolle vermelding verdienen De S-lijn en De Pomp van *W. Kruyt*, Haarlem, en De Zoon van *F. Eiselin*, Den Haag.

GEVORDERDEN

Slechts één foto bleek een prijs ten volle te verdienen, en wel de *eerste prijs*. De titel is „Spiegels der ziel" en de maker *H. Rietveld* in Beverwijk.

VAKKLASSE

Een serie van drie prachtprenten, waarvan Barokkerk de kroon spant, bezorgt *F. L. Lemaire* in Amsterdam de *eerste prijs*.
De *tweede prijs* is voor *L. v. Paridon*, Amsterdam, voor zijn Kachelhout, hoewel Mariamaand maar heel weinig achterstaat.

De *derde prijs* is voor twee even beste foto's van *J. L. du Parant*, Dordrecht.

Aan alle bekroonden onze gelukwensen, zij ontvangen het gebruikelijke diploma, de eerste-prijswinnaars bovendien de Daguerre-plaquette.

Uitslag van de wedstrijd „Experiment"

Iemand schreef ons kort geleden dat hij niet graag deze wedstrijd zou willen beoordelen, want dat de inzendingen wel zeer sterk uiteen moeten lopen. Hij had gelijk, dit was verre van eenvoudig, ondanks het feit dat — zoals te verwachten viel — het totaal aantal inzendingen niet zo groot was. Wij hebben daarom gemeend beter te doen, hier niet te discrimineren door prijstoekenningen, die ten slotte toch de een boven de ander stellen, doch door op deze plaats in 't kort te schetsen, wat de beste inzenders ons voorlegden, en dan later door reproductie in Foto dit werk met commentaar voor het forum te brengen. Ten slotte blijft dat een rijker vorm van waardering.
Er was zowaar één Baby-boxer, en diens poging, een doordrukmontage te verwezenlijken door de film in zijn box slechts half door te draaien en opnieuw te belichten is geslaagd. Een vernuftig idee, *Ch. Heys* in Eindhoven! *J. Veringa* in Dordrecht ging de symbolische kant op en heeft interessante kanten.
W. Siebers in Bussum experimenteerde met een halve mannenkop, bijzonder gedurfd, maar.... niet gek! Zijn „Geweten" is minder sterk. *J. Hofman* in Deventer durfde bewegingsonscherpte aan, en bereikte.... beweging. *Mevr. P. Dijkgraaf—Exner* in Den Haag experimenteerde met rhythme van voge'figuren, kwam er niet geheel uit hier en daar, doch.... er zit iets in. *Joh. Scholten* in Haarlem gaf eerder een gedurfde foto met een idee dan een experiment zoals wij dat bedoelden, maar als gedachte is dit beslist geslaagd, dat clownsmasker. *F. L. Lemaire* te Amsterdam staat het interessantst met zijn Lichtvissen, het is een voortreffelijk idee iemand met een zaklantaarn figuren te laten tekenen in de ruimte en de plaat dat te laten optekenen, vooral als de foto bovendien de man aan het werk laat zien! *G. H. Wagenaar*, Rotterdam, werkte met een oud kunstje, het diapositief tegen het negatief, met niettemin een verrassend decoratief resultaat, het aankijken beslist waard. *A. H. Verbaan*, Leerdam, gaf lichtexperimenten in glazen maskers en er zijn een paar juweeltjes uit te voorschijn gekomen. *A. van Beurden* te Hengelo ten slotte experimenteerde met de herhaling in drievoud van een portretkop in het zwarte vlak, en het lijkt ons toe, dat daarin — door de groter beweeglijkheid in de serie koppen — ook commerciële mogelijkheden zitten.

Zoals beloofd, wij komen er nog nader op terug. Ons experiment is behoorlijk geslaagd: er wordt in Nederland geëxperimenteerd, vaak met succes, in elk geval met goede kansen op nieuwe mogelijkheden.

EEN PRACTISCHE MONTAGEKLEM

VOOR LANTAARNPLAATJES

★

Als men een dia werkelijk goed wil verzorgen, is er, alle modernste patent-inlijstmiddelen ten spijt, toch eigenlijk maar één juiste manier, en dat is tevens de meest ouderwetse. Dan sluit men het dia met zijn masker tussen twee kurkdroge, brandschone dekglaasjes, en plakt rondom af.

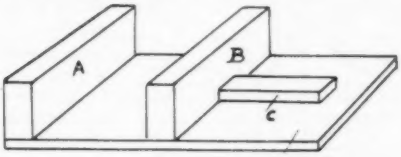

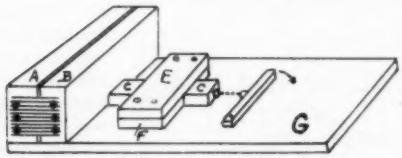

Dat is een lastig karwei, waarbij men drie handen nodig heeft, voor wie niet buitengewoon handige handen heeft en niet over boekbindersroutine beschikt. In dat geval is het hierbij geschetste apparaat, waar Frits Gerhard op wees, een uitstekend hulpmiddel. Indien men het niet voor zichzelf zou maken, is het iets om „De Club" cadeau te doen. Dan zijn de gebruikers tevens zedelijk verplicht, met hun plaatjes voor de dag te komen.
Op een multiplex grondplaat G lijmt en schroeft men het blok A. Een los blok B, even groot als A, wordt ingekeept, en daarin wordt het latje C gelijmd en geschroefd. Alles dient goed haaks te zijn.
Nu is het de bedoeling, dat B zich verend tegen A klemt, en daartoe worden twee blokjes F op de grondplank bevestigd, overkapt door E. Het latje C kan daar dus tussendoor glijden. Wij draaien een oogje in C, bevestigen daar een sterk koordje aan, of een kettinkje, dat aan de andere kant bevestigd is aan een kort balkje. Dit laten we op een der uiteinden scharnieren om een in de grondplank geplaatste houtschroef. Men snapt de werking: als men aan dat balkje trekt, verwijdert B zich van A en ontstaat daartussen een evenwijdige spleet. De beide kanten van die spleet beplakken we met dat dikke vloeicarton, waarop aan één zijde reclame gedrukt pleegt te worden. Die reclamekant smeren we in met lijm en plakken hem op het blok. Zodra dit goed droog is moeten A en B verend tegen elkaar gedrukt raken. Daarvoor zijn talloze middelen. Men kan een ring knippen uit een autobinnenband en die om A en B gezamenlijk slaan, of men neemt een zwaar soort bandelastiek.
Als men nu een in spiritus gebaad en kurkdroog gemaakt dekglaasje neemt, daarop het masker legt (aan twee hoekjes vastzetten met een *tipje* Velpon), en dan het diafilmpje weer op het masker vasttipt met *iets* Velpon, kan men het tweede kurkdroge dekglaasje daarop leggen. Deze sandwich neemt men op en plaatst hem tussen de blokken A en B. Dat klemt muurvast en toch zal het glas niet breken. Nu neemt men op zijn gemak plakband, legt dat er met twee handen recht op, vouwt om en wrijft vast. Nu overstekende eindjes met een oud gillettemesje wegsnijden. Zo doen we met de vier kanten.
Al lang is men pogende, een uniforme regeling te treffen om in het schemerduister der projectie te weten te komen hoe de dia's in de projector moeten om niet spiegelverkeerd of op zijn kop geprojecteerd te raken. Persoonlijk hebben wij er dit foefje op gevonden: De dia's staan alle rechtop in een lange smalle doos. Daarin staan ze op hun kop, en als het „begin" der plaatjes het verst van ons af is met hun „condensorkant" naar ons toe. Alle eender georiënteerd dus.
Nu nemen we een penseel met witte dekverf en trekken daarmee aan de rechterkant over de kanten der plaatjes een vette witte lijn. Ze krijgen dus alle een tikje wit mee op de kant. Alleen als alle plaatjes goed staan is die lijn niet onderbroken. Men haalt ze in die stand uit de doos, zet ze in dezelfde stand er weer in terug. Wil men ook nog links-rechts zekerheid, als een ander voor ons projecteert, dan maakt men een plaatje extra, bevattend een stukje cellofaan, waarop getypt: Begin. Dan is elke verdere fout uitgesloten.

Ervaringen gevraagd met de meritol-caustic methode

77.023.415 : 77.023.413

De heer M. de V. te H. zou gaarne de ervaringen van anderen eens weten met de meritol-caustic ontwikkelmethode.
Hoewel wij sedert de eerste publicaties daarover in Foto geregeld daarop terugkwamen en o.a. een geïllustreerd artikel plaatsten over de variant op de m-c, nl. de Pextralmethode, willen wij toch gaarne zijn vraag in het kort overnemen. Mochten er lezers zijn, die interessante ervaringen opdeden, dan zullen wij die gaarne ontvangen. Misschien valt er dan nog een aardig samenvattend artikel uit te brouwen.
M. de V. zegt zelve:
1. De ontwikkelaar is zeer prettig in gebruik, het ontwikkelproces gaat vlug en de negatieven zijn prachtig transparant zonder een spoor van sluier. 2. Men kan inderdaad veel korter belichten dan bij andere fijne-korrel-ontwikkelmethoden. Van enige overbelichting behoeft geen sprake te zijn. De film kan werkelijk naar zijn opgegeven gevoeligheid belicht worden, dat betekent vaak een winst van ± 4/10 DIN. 3. De verkregen gradatie is zachter dan bij gebruik van de meeste andere ontwikkelaars. Zo zelfs, dat bij normale buitenopnamen zeer dikwijls naar hard papier gegrepen moet worden. 4. De korrel schijnt mij iets minder fijn dan bij bijv. ontwikkeling in Atomal (waarmee ik de meeste ervaring heb). Vooral op dit punt zou ik gaarne eens de ervaringen van anderen weten. 5. Van enige reticulatie heb ik nog nooit iets gemerkt.
Opgemerkt moet nog worden, dat ik vrijwel steeds gewerkt heb met de k.b.film Agfa Isopan F en geen originele meritol, doch het mengsel van paraphenyleendiamine en pyrocatechine in de verhouding, destijds door U opgegeven. Aanvankelijk volgde ik de door Johnson opgegeven methode, later die volgens Lancelot Vining. Naar mijn smaak geeft deze laatste methode iets prettiger negatieven.
Tot zover zijn belangrijkste punten. Wie geeft *zijn* opinie?

ONDERZOEK VAN FERRANIA SUPER PANCRO KLEINBEELDFILMS

★

De FERRANIA *„Super Pancro"* rolfilms werden reeds eerder aan een bespreking onderworpen (Foto 5, 1950, 263—265). De sindsdien ontvangen kleinbeeldfilms, welke dezelfde aanduiding dragen, bleken bij onderzoek niet in belangrijke mate hiervan af te wijken in eigenschappen, zodat de hieraan te wijden bespreking beknopter kan zijn.

Ferrania Super Pancro 17/10 Din

Evenals de overeenkomstige rolfilm is dit een superpanchromatisch materiaal, dat dus gekenmerkt is door een sterk opgevoerde gevoeligheid voor rood, waardoor bij kunstlicht met kortere belichtingstijden kan worden volstaan dan bij orthopan emulsies van gelijke algemene gevoeligheid, echter met afzien van een zo juist mogelijke kleurweergave.

Met de AGFA kleurenkaart werden de volgende uitkomsten verkregen:

	Rood	Geel	Groen	Blauw
Daglicht	± 130	70	50	160
„ met Agfa geel filter no 1	160	90	60	± 100
„ met Rolleiflex groen filter	140	100	70	80
„ met Agfa geelgroen filter no 75	130	100	75	70
„ met Wratten B groen filter	80	90	90	100
Kunstlicht (gloeilampen)	> 180	± 100	50	95
„ met blauw daglichtfilter	140	80	50	130

De gradatiecurve komt vrijwel overeen met die van de rolfilm. De curve heeft slechts een betrekkelijk klein min of meer recht stuk en vervlakt sterk bij toenemende lichtinwerking (ontwikkeling in KODAK D-25). De bruikbare belichtingsomvang komt ook hier niet boven 1 : 500 uit, waarbij dan een duidelijk gammaverlies in de lichten op de koop toe moet worden genomen. Het materiaal vereist daardoor een zeer juiste belichting (reeds enkele malen te lange belichting bij een onderwerp van normaal contrast levert een voor vergroten onbruikbaar negatief op), die zo dient te worden gekozen, dat het beeld zoveel mogelijk in het begin van de curve wordt gehouden. In verband hiermede zijn nivellerende ontwikkelaars voor het bereiken van behoorlijke resultaten niet geschikt.

De korrel is redelijk, maar nog wel voor enige verfijning vatbaar.

Normale ontwikkeltijd in KODAK D-25 bij 25° C niet langer dan 15—20 minuten onder voortdurende beweging in een tank met ca 250 ml vulling.

Ferrania Super Pancro 21/10 Din kleinbeeldfilm

Fig. 1 geeft de Lagoriocurve van deze film bij daglicht. Purper, rood, blauw en violet worden te licht weergegeven, terwijl geel en het groene gebied te donker worden.

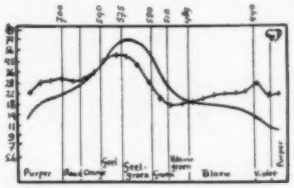

Fig. 1. *Lagoriocurve van Ferrania Super Pancro 21/10 Din kleinbeeldfilm bij daglicht.*

Door gebruik van een geel filter no 1 (fig. 2) worden geel en geelgroen ten dele ongeveer goed, evenals het blauw, doch zoals te verwachten was, gaat het rood nog meer omhoog.

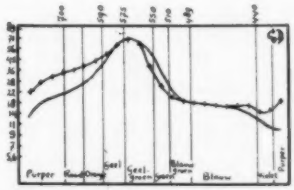

Fig. 2. *Lagoriocurve van Ferrania Super Pancro 21/10 Din kleinbeeldfilm bij daglicht met Agfa geel filter no 1.*

Fig. 3 geeft de Lagoriocurve bij daglicht met het Rolleiflex groen filter. Het geel wordt nu precies goed, evenals het blauw. Rood en oranje stijgen beide, terwijl logisch verwacht zou kunnen worden, dat ze zouden dalen; dit resultaat komt overeen met wat bij het onderzoek van de rolfilm met de AGFA kleurenkaart ook werd geconstateerd en nu ook op gelijke wijze nog is bevestigd. Ook nu moet deze paradox verklaard worden uit het niet volkomen spectraal zuiver zijn van de pigmentkleuren van een kleurenkaart en het enigszins eigenaardige verloop der spectrale gevoeligheid van de emulsie. Toch is een dergelijke uitkomst voor de practijk van belang, want ook in de natuur zijn de kleuren niet spectraal zuiver; zo is het bijv. mogelijk het groen van jonge bladeren van bomen en andere

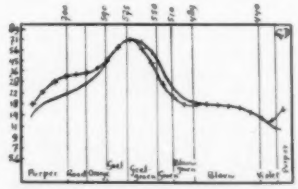

Fig. 3. *Kleurweergave van Ferrania Super Pancro 21/10 Din kleinbeeldfilm bij daglicht met Rolleiflex groen filter.*

planten lichter weer te geven met een *rood* filter, terwijl daarentegen het groen van oude bladeren met een dergelijk filter donker wordt.

Uitkomsten met de AGFA kleurenkaart waren:

	Rood	Geel	Groen	Blauw
Daglicht (felle zon)	150	80	50	160
„ volkomen bedekte lucht	130	70	50	180
„ met Agfa geel filter no 1	180	90	60	100
„ met Rolleiflex groen filter	150	100	75	90
„ met Agfa geelgroen filter no 75	140	120	75	90
„ met Wratten B groen filter	90	80	90	120
Kunstlicht (gloeilampen)	> 200	100	50	± 90
„ met blauw daglichtfilter	180	90	50	± 100

Fig. 4 toont de Lagoriocurve bij kunstlicht; deze heeft het typische verloop van een panchromatisch materiaal met zeer hoog opgedreven gevoeligheid voor rood. Bij kunstlicht zijn daardoor relatief korte belichtingstijden mogelijk; men kan rekenen op de helft van wat voor een orthopan emulsie van gelijke algemene gevoeligheid nodig zou zijn.

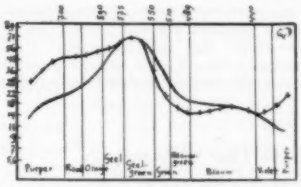

Fig. 4. *Kleurweergave van Ferrania Super Pancro 21/10 Din kleinbeeldfilm bij kunstlicht (gloeilampen).*

Fig. 5 geeft de gradatiecurve van Super Pancro k.b. film 21/10 Din, na ontwikkeling in KODAK D-25. De normale ontwikkeltijd kan op 20—25 minuten worden gesteld, bij 25° C. De gradatiecurve heeft een beter verloop dan bij de 17/10 Din film. Bij gamma 0,8 bedraagt de bruikbare belichtingsomvang 1 : 1000, waarbij dan geen vervlakking van de hoge lichten optreedt, wat bij de overeenkomstige rolfilm nog wel enigszins het geval was.

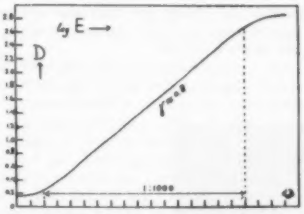

Fig. 5. *Gradatiecurve van Ferrania Super Pancro 21/10 Din kleinbeeldfilm, ontwikkeld in Kodak D-25.*

De korrelgrootte is in overeenstemming met wat voor een emulsie van 21/10 Din normaal geacht kan worden.

C. VAN DUIJN Jr,

A.M.Tech.I. (Gt.Brit.)

Nieuw type Rolleicord

771.313.265 „Rolleicord III"
771.313.22

DE ROLLEICORD III

Sinds korte tijd heeft men in verschillende etalages het nieuwste model van de Rolleicord kunnen opmerken, voor wie althans zoveel belangstelling heeft voor de tweelenzige reflex, dat hij ook elke (kleinere) verandering direct constateert. Toch zijn de veranderingen ingrijpender dan men zou verwachten en nadert de „cord" in feite steeds meer de snelle hanteerbaarheid van de „flex". Hoewel het laatste type van de Rolleiflex belangrijke verbeteringen heeft gebracht in de lichtkap, en ook een lichtsterker optiek mogelijk maakte, is in feite — behalve in de prijs — de sprong tussen „cord" en „flex" niet groot meer.

Als wij de „selling points" van de Rolleicord III eens overnemen: parallaxopheffing bij het zoekerbeeld, ééndruksbediening van de lichtkap, grote zoekerloupe, ingebouwde raamzoeker, zoekerlens gecoat, opneemlens eveneens gecoat, Zeiss Triotar of Schneider Xenar 1 : 3,5—75 mm, eenknopsbediening van de Compur Rapid, diafragma en sluiter opzij bedienbaar en van boven af te lezen, synchrooncontact, instelknop opzij met scherptedieptenotering, filmtransport automatisch en met automatische teller, dan is er eigenlijk nog maar heel weinig verschil met de eerste Rolleiflex-met-zwengeltransport, waarvan er nog zovele exemplaren trouw dienst doen.

Het enige is eigenlijk, dat de film niet met een draaien aan de zwengel wordt getransporteerd, doch met een draaien aan een flinke knop, die telkens stuit. Men behoeft niet het eerste filmdeel voor te draaien via een rood venstertje, doch legt hem in op het pijlmerk, sluit daarna de camera en schakelt daarmee tevens het automatische tel- en schakelwerk in. Het spannen van de sluiter is echter niet gekoppeld met het transport; sommigen zullen dat spijtig vinden, wij persoonlijk achten zo iets (heus waar!) een voordeel.

Alles bijeen achten wij deze wijziging zeer belangrijk en het is verheugend, dat deze camera, ondanks zijn verbeteringen, op dezelfde — gunstige — prijs is blijven staan.

KAREL KIEK'S

Camera-capriolen

Familieportret

vetwaarloos nooit de typerende details die de persoonlijkheid stempelen

(hij is die ene man die FOTO nog niet leest)

De Eastman 16 mm Projector, model 25

778.55

Deze projector, als tegenhanger van de „Pageant" bezien, is een „zwaargewicht" type, bestemd voor projectie in grote zalen en zeer intensief gebruik. De hoeveelheid licht, die op het scherm wordt geworpen, is aanzienlijk groter dan ooit te voren met een 16 mm projector mogelijk is gebleken.
Ofschoon bedoeld voor permanente opstelling, kan de projector eventueel verplaatst worden, daar hij eenvoudig te demonteren is in drie delen, welke van handgrepen zijn voorzien.

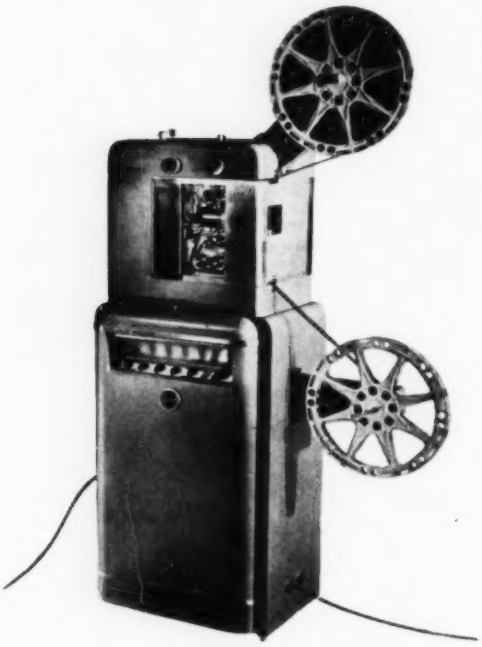

Toen men met de ontwikkeling van deze projector begon, werden alle voorgaande modellen nog eens onderzocht en nieuwe maatstaven vastgesteld, wanneer een voorafgaande verbetering bleek te kort te schieten in mechanisch of operationeel opzicht.
Bijgevolg vertegenwoordigt de Eastman 16 mm projector, model 25, een geheel nieuw type op het gebied van de 16 mm projectoren, dat een plaats naast de 35 mm uitrusting ten volle waard is.
Ten einde duurzaamheid en rustige loop te waarborgen, is het mechanisme verdeeld in twee mechanisch onafhankelijke, maar onderling gekoppelde eenheden, welke door afzonderlijke synchrone motoren worden aangedreven. Afzonderlijke motoren bedienen ook het ventilatie-systeem, de opspoel- en de terugwikkel-inrichting. De gehele projector is opgebouwd op basis van mechanische eenheden, waardoor grotere efficiency en gemak in de bediening bereikt wordt. Het lamphuis bijv. is één eenheid, het onderbrekingsmechanisme een tweede enz.. Elk van de 10 voornaamste onderdelen kan daardoor gemakkelijk verwijderd worden ten behoeve van het onderhoud.
Naar het voorbeeld van het 35 mm systeem wordt een schoksgewijs draaiende tandrol gebruikt in plaats van een omlaag trekkende grijper. Het filmtransport geschiedt zeer doelmatig en accuraat door middel van een 8 beeld-tandrol die wordt aangedreven door een Maltheser kruis. De 2 maal per beeld onderbrekende vlinder heeft een doorlatingsvermogen van 65 %.
De verlichting van het scherm door de Eastman 16 mm projector, model 25, is onovertroffen. Met behulp van een 1000 Watt wolfraamlamp met 10 branduren, wordt het scherm veel beter verlicht dan tot nu toe met een 16 mm uitrusting mogelijk was.
Het ontwerp houdt ook rekening met de toepassingsmogelijkheid van booglampverlichting voor gebruik onder ongunstige omstandigheden. Hiermede wordt een zeer gunstige scherm-helderheid bereikt en kan een tweemaal zo groot beeld verkregen worden als bij de wolfraamverlichting.
Voor een prima gelijkmatigheid en scherpte van het beeld is een nieuw type „lumenized" Kodak projection lens ontwikkeld; alle lenzen van deze serie bevatten de nieuwe Kodak glassoort met zeldzame elementen, de brandpuntsafstanden van deze f/1,5 lenzen variëren van 5 tot 7,5 cm. In het wolfraamlamp-model is een dubbel lamphuis aanwezig, bij het doorbranden van een lamp wordt door één handbeweging de reservelamp ingeschakeld, zonder onderbreking van de voorstelling. Er wordt gebruik gemaakt van een lamp met de voet naar boven, waardoor de gloeidraden beter geplaatst blijven en de kwaliteit van het licht minder afhankelijk is van de „ouderdom" van de lamp.
Het geluidssysteem, fabrikaat Altec-Lansing, van de nieuwe projector is zo ontworpen, dat een zeer gunstige verhouding signaal-geruis ontstaat. Een twee-krings vóór-versterker is integraal gekoppeld met de foto-cel en voedt een afzonderlijke hoofdversterker. Het bedieningssysteem is eenvoudig; het is ondergebracht op een goed verlicht paneel in het voetstuk van de projector; pick-up en microfoon-aansluiting zijn aanwezig.

Het Elor objectief

771.313.4 (771.351 „Elor")

van de Futura camera

Gaarne hebben wij voldaan aan de van verschillende zijden kenbaar gemaakte wens, ook een exemplaar van het standaardobjectief van de Futura kleinformaatcamera (besproken op blz. 301 Foto 1950) op zijn kwaliteiten te onderzoeken. Dit is de Elor 1 : 2,8—5 cm van Fritz Kuhnert in Freiburg Br., en ook deze hebben wij aan dezelfde tests onderworpen als de Evar 1 : 2,0 van dezelfde fabriek.
Onze verwachtingen, dat de algemene scherptekwaliteiten hier nog iets beter zouden liggen, werden bevestigd. Bij volle opening heeft het beeldcentrum de kwaliteiten, die men voor kleinformaat eisen wil, diezelfde scherpte wordt aan de randen bereikt bij f : 5,6. De beste scherpte bleek te liggen bij 6,3—8 (hetgeen dus als „werkdiafragma" gebruikt zou kunnen worden), doch deze komt eigenlijk slechts tot zijn recht op een zorgvuldig ontwikkelde dunne 15/10 DIN emulsie. Bij de kleinste opening, f : 22, is de scherpte nagenoeg niet verminderd. Deze proeven werden genomen met objectafstanden van 255 en 510 cm. Instellingen op ∞ geven een goede scherpte van ± f 4,5 af. Bij f : 2,8 is de scherpte redelijk goed (dit is normaal).
Ook bij deze camera bleek de afstelling tussen meetzoeker en objectief wederom volkomen gaaf te zijn.
Daar ons ook gevraagd werd naar de kleurcorrectie, willen wij gaarne mededelen, dat wij eveneens proeven hebben genomen met rode, groene en blauwe testkaarten. Daarbij bleek, dat de correctie tot in het helderste rood in orde is. Voor amateurkleurenfotografie is dat beslist voldoende. Voor het laatst zichtbare spectrale rood is er een geringe afwijking bij lensopeningen van f : 8 en groter, doch alleen bij zuiver technisch kleurenwerk zou dit storend kunnen zijn. Voor infra-rood zou vanzelfsprekend de gebruikelijke lensafstandscorrectie nodig zijn.
Als conclusie kunnen wij dus gevoeglijk stellen, dat het Elor objectief voortreffelijke kwaliteiten heeft, en in scherpte (zoals te verwachten was bij de iets geringer lichtsterkte) zelfs iets gunstiger ligt dan de Evar.

D. H.

Op de snijtafel

Voor deze rubriek kunnen de gehele maand door goede foto's ter bespreking worden ingezonden bij de redactie (Telgen 13, Hengelo). De heer Hens kiest daaruit de z.i. beste en bespreekt die als Foto van de Maand. De inzender daarvan ontvangt een aardige premie. Foto's liefst op 13 × 18, hoogstens 18 × 24, niet op carton. Naam en adres op achterzijde, aantal ongelimiteerd. Terugzendporto bijsluiten.

TEGENLICHT

Principes bestaan alleen om er van af te wijken. Het klinkt U misschien vreemd in de oren, maar toch steekt in deze uitspraak een grond van waarheid. De betekenis er van is, dat men zich nimmer star aan bepaalde wetten moet houden. Wie een principe overdrijft, wordt een „Prinzipienreiter" en ieder weet, dat dit woord een minder gunstige betekenis heeft. Niemand is op deze titel gebrand.

Wie zijn eerste schreden op het moeilijke pad der fotografie zet en zich door een deskundige laat voorlichten, wordt steeds gewaarschuwd, er voor zorg te dragen, dat de zonnestralen nimmer de lens mogen bereiken. De zon dus steeds achter de fotograaf, nooit er voor. Men zou dit het a b c voor de beginner kunnen noemen. Dit advies is logisch, want een beginner moet met het begin, dus met het eenvoudige, aanvangen. Er zijn toch reeds zoveel moeilijkheden te overwinnen, er moet met zoveel factoren rekening worden gehouden om niet te veel te struikelen, want struikelen zal iedere beginner. Met vallen en opstaan moet men voetje voor voetje vooruitkomen en wie de energie mist om vol te houden, om steeds opnieuw de teleurstellingen te boven te komen, blijft onderaan de ladder staan of..... wat helaas maar al te vaak gebeurt, draait de fotografie de rug toe en is verloren.

Nu is het een feit dat de mooiste foto's ontstaan, wanneer de zon niet achter, maar vóór de fotograaf staat. Het zijn de bekende *tegenlichtopnamen*. Alleen degene die de eerste elementaire beginselen onder de knie heeft, kan zich die luxe permitteren. Hij kan dus afwijken van een principe, al blijft het waar, dat ook in dit geval de zonnestralen de lens niet *rechtstreeks* mogen bereiken. Indien de fotograaf dus maatregelen neemt, dat aan deze eis ten volle wordt voldaan, is de kans groot te zullen slagen. Maar waarin zit dan toch die grote charme van een tegenlichtopname?

Om deze vraag te beantwoorden, dient men zich terdege rekenschap te geven, dat de zwart-wit fotografie de kleur mist, kleur die wij overal in de natuur aantreffen. Dit gemis moet vergoed worden door *contrast*, want zonder contrast mist de zwart-wit fotografie alle bekoring. Ook vóór zonsop- en nà zonsondergang is het nog mogelijk een opname te maken, maar, tenzij de objecten zelf grote contrasten in toonwaarden bezitten, zullen dergelijke opnamen zelden voldoen. Evenzo is dit het geval met opnamen bij zwaar bewolkte lucht, al dienen wij steeds indachtig te zijn, ook al zien wij de zon niet, dat deze er toch is en men dient zich in een dergelijk geval steeds te oriënteren, waar de onzichtbare zon zich moet bevinden. Wij kunnen de zon nu eenmaal niet missen. Zij behoeft echter heus niet altijd krachtig, fel te zijn, maar zo'n klein zacht zonnetje, dat is wat de

F. S. te D.

Foto 5 - *Zomeravondbrand*

fotograaf het meest bevalt. Contrast hebben wij nodig, maar het mag niet overdreven worden. Hoe sterker de lichtbron, des te sterker de schaduw, des te sterker dus het contrast en al kan het menselijk oog een sterk contrast nog wel overbruggen, de fotografische emulsie heeft een limiet die nooit overschreden mag worden. Nu ontstaat de schaduw door het licht, dat dus primair is. Merkwaardigerwijze ontleent in een *afbeelding* het licht zijn kracht aan de schaduw. Hoe meer schaduw in een beeld, des te sterker is de suggestie van lichtkracht. Het is Rembrandt geweest die de mensheid hiervan voor het eerst heeft overtuigd, zoals de Belgische grootmeester der fotografie, Leonard Missone, tot lijfspreuk had, dat het licht primair, het object secundair is. Het interessantste gegeven, ongunstig verlicht, legt het steeds af tegen een op zichzelf weinig waarde bezittend object dat juist verlicht is. Fotograferen betekent niet voor niets „schrijven met licht".

De tegenlichtopname ontleent dus haar waarde aan het contrast. Vandaar de bekoring. Dat de beginner zich van de tegenlichtopname moet onthouden, vindt zijn oorzaak in het feit dat de belichting zo moeilijk is te bepalen. Steeds moet een compromis worden gesloten tussen de lichte en de donkere partijen.

Krijgen de lichtpartijen wat hun toekomt, dan schieten onherroepelijk de schaduwpartijen te kort. Krijgen deze laatste hun portie, dan worden de lichtpartijen hopeloos overbelicht. Toch is het steeds aan te bevelen de meeste

F. L. te R. Foto 4

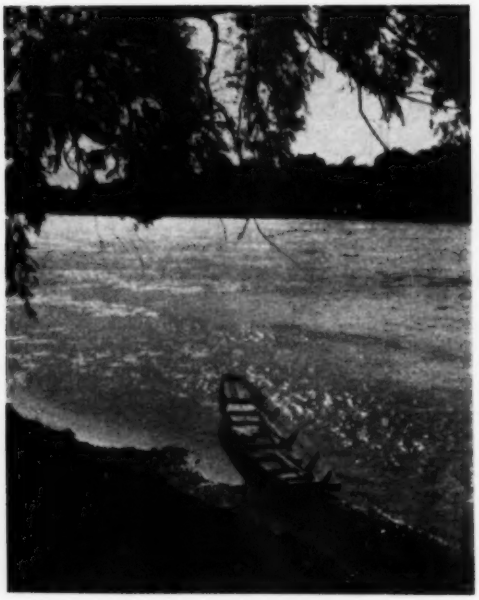

P. J. V. te V. Foto 2 - *Naar het Licht*

aandacht aan de schaduwpartijen te wijden en via de ontwikkeling van het negatief de midden-evenredige te vinden, want, en dit is een wet van Meden en Perzen: beter òver- dan ònderbelicht.

Wat niet in het latente beeld aanwezig is, kan er *nooit* uitgehaald worden.

Of de zon nu voor of achter de fotograaf staat, het leidt maar zelden tot een goed resultaat, wanneer zij recht vóór of recht àchter staat. Dit sluit in, dat de zon zich schuin achter of schuin voor moet bevinden; als *norm* wel te verstaan. Uitzonderingen bevestigen slechts de regel.

„Zilver water" is een voorbeeld van een tegenlichtopname, waarbij in dit geval de zon vrijwel recht voor de fotograaf stond. Om te voorkomen, dat de lichtstralen de lens rechtstreeks konden bereiken, heeft de fotograaf zijn standpunt zodanig gekozen, dat de zon vlak achter de boomstam kwam te staan. Al zullen waarschijnlijk in de reproductie de details van de boomstam verloren zijn gegaan, in het origineel zijn ze aanwezig, een voorbeeld dus van een juiste belichting en van een juiste materiaalkeuze, aangezien de belichtingsspeelruimte en de gradatie van de emulsie van overwegende invloed zijn ten einde de contrastomvang van een tegenlichtopname te overbruggen.

Compositioneel kan deze foto mij minder bekoren vanwege de vorm en de richting van de boomstam, die als een donkere langwerpige rechthoek het beeld middendoor snijdt. Waarschijnlijk is de boom in zijn geheel voor de fotograaf aantrekkelijk geweest, de „moot" er van die is afgebeeld, is niet aantrekkelijk. U zult zeggen: „de boom was nu eenmaal niet anders", maar met een eenvoudige beeldzoeker, het simpele instrumentje, van een klein stukje carton zelf te maken, had de fotograaf

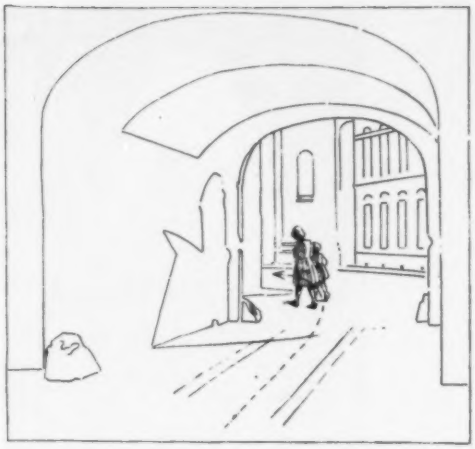

Fig. I

zich van te voren rekenschap kunnen geven wat het resultaat zou worden. Maar al is om de genoemde redenen het eindresultaat niet onverdeeld gunstig, toch bezit deze compositie goede elementen en zal het totstandkomen er van de maker genot hebben verschaft. Het overwinnen van de moeilijkheid bij een dergelijke tegenlichtopname zal hem voldoening met het bereikte resultaat hebben gegeven. Ook deze foto is dus niet voor niets gemaakt.

Een dankbaar gegeven voor een tegenlichtopname is steeds de doorkijk van een poort, waarvan „Naar het Licht" een goed voorbeeld is. Al moge de scherpte der beide figuren iets te wensen overlaten, toch zou een onscherpte in de voorgrond veel storender zijn geweest. Men voelt bij de beschouwing de felle tinteling van het zonlicht in de compositie en de lichtkrans om de beide figuren komt treffend tot uiting tegen de zachtgrijze tint van het kerkgebouw. Het licht wordt aan de vier zijden volledig ingekapseld, terwijl het eveneens van een juiste kijk getuigt, dat de poortopening zich niet precies in het midden bevindt. De twee figuren kunnen niet gemist worden, daar de gehele sfeer anders te doods zou zijn geweest. Misschien zou de compositie nog gewonnen hebben, wanneer de fotograaf nog even gewacht had tot de twee figuren de bocht naar links hadden gemaakt (zie fig. I). De richting waarin de twee figuren zich begeven loopt thans dood op de gevel met vensters. Zo blijft er altijd iets te wensen over.

„De Spar" is eveneens een mooi voorbeeld van een tegenlichtopname, waarbij het gemis aan details in de boom en de achtergrond opmerkelijkerwijze in geen enkel opzicht stoort. Hier is het hoofdmotief de prachtige wolkenlucht, mede dank zij de lage horizon, en vormen de silhouetten slechts het tegenwicht tussen licht en donker. In de meeste gevallen stoort bij een tegenlicht het gemis aan details in de boomschors.

De sfeer van een dreiging, van een groots natuurtafereel, komt hier op sublieme wijze tot uiting. Het hoogste licht in de lucht bevindt zich op de juiste plaats, ongeveer op 1/3 gedeelte van de hoogte, terwijl de donkere tinten in het bovenste gedeelte der wolken ook weer in goede tegenstelling zijn met de basis van het landschap. De maker heeft geluk gehad tegen een dergelijk schouwspel aan te lopen.

In tegenstelling met het vorige beeld is de silhouetachtige vorm van voorgrond, boomtak en achtergrond van foto no 4 minder geslaagd, waarbij het vooral de donkere toon van de achtergrond is die de diepte in plaats van te accentueren, vermindert. Juist door de donkere tint wordt het beeld horizontaal doorgesneden, iets wat bij een lichtere toonwaarde van de achtergrond minder sprekend zou zijn geweest. Ook lucht en water verschillen te weinig, te meer daar de lucht volkomen effen is. Dat de hoogste lichten zich op de wateroppervlakte rondom het hoofdmotief — het bootje — bevinden, is een goede aantekening.

Dat het niet altijd mogelijk is, de indruk van een natuurtafereel fotografisch juist weer te geven, bewijst „Zomeravondbrand". Al mag in werkelijkheid de contrastomvang van het licht der ondergaande zon tegenover

J. A. H. te A. Foto 1 - *Zilver Water*

A. J. J. V. te H. Foto 6 - *Verleden Tijd*

het landschap en de zware wolken juist zijn weergegeven, toch hindert mij in het beeld de volkomen witheid der zon. Hier is de opvallendheid van het hoofdmotief — de ondergaande zon — te krachtig. Het is alsof er een ronde opening in de foto is gemaakt en hier zou een overstraling van het licht het geheel ten goede zijn gekomen. Zou het niet wenselijk zijn de zon enkele toonwaarden donkerder te maken? Vergeten wij vooral nooit, dat in werkelijkheid de kleur een belangrijke rol speelt en dat het menselijk oog „diepte" ziet, waarvan de afbeelding slechts een suggestie weergeeft. Overigens kan men niets dan lof hebben voor de prachtige compositie en het uitgesproken breedteformaat, waardoor de grootsheid van het machtige natuurtafereel volkomen tot haar recht komt.

Laten we ten slotte „Verleden Tijd" eens even bekijken. Ook hier een doorkijk, maar onevenwichtig wat betreft de verdeling van licht en donker. De rechter pijlerboog snijdt het beeld in tweeën en al gaat de blik eerst naar dat gedeelte links van de pijler, hij wordt, zij het met tegenzin, onwillekeurig ook naar rechts getrokken. Het oog vindt geen rust. De enige remedie is: „snijden". De rechter pijler moet de compositie rechts begrenzen en hoeveel beter het geheel wordt, kan zelfs iedere leek constateren, indien hij beide reproducties met elkaar vergelijkt. Bovendien is het jammer, dat alle lichtpartijen dezelfde kracht vertonen. Hoeveel groter zou de bekoring niet geweest zijn, wanneer een hoogste licht in de omgeving der drie voetgangers te vinden was geweest. Een kleine verheldering op die plaats door middel van plaatselijk verzwakken, zou het geheel zeker ten goede zijn gekomen.

Een geslaagde serie kleurendia's

van Zeeuwsch Vlaanderen

Van de fotograaf D. But te Terneuzen ontvingen wij ter beoordeling een collectie van 50 kleurendia's 5 × 5. Indien in gedachten gehouden wordt, dat het in het voornemen ligt van de heer But, deze collectie kosteloos ter beschikking te stellen van amateurverenigingen, ten einde de clubavonden te helpen „vullen", en daarbij tevens een ander belang te dienen, nl. de aandacht te vestigen op het landschapsschoon van dit maar te vaak vergeten hoekje van Nederland, dan is hij in zijn voornemen wel zeer geslaagd. Er zijn zeldzaam mooie plaatjes onder, en vele er van hebben die typische sfeer, het Nederlandse kustklimaat zo eigen: sterk van luchten, stoer van landschap, en toch teer van fijne tinten. Op een heel enkele uitzondering na zijn deze kleurendia's zeer mooi van (zachte) kleur. Dit initiatief lijkt ons geslaagd; na van deze plaatjes genoten te hebben, bekruipt iemand de lust, in zijn eerstvolgende vacantie dáár zijn camera te richten op het zeer vele mooie, dat zo vergeten nog te dromen ligt.

F. L. Lemaire, Amsterdam *De Spar*

Zonder de maker te kennen besprak de heer Hens deze foto op zijn Snijtafel; feitelijk is er weinig toe te voegen aan diens commentaar. Slechts dit zouden wij nog willen opmerken: indien U drama en gespannenheid zoekt van een boom tegen een strakke dan wel een bewogen lucht, zie dan eens om naar sparren of dennen. Zo vaak geven zij, met hun karakteristieke vormen, de gewenste decoratie, ook al omdat zij als solitair in het landschap domineren.

Brief uit New York

door Uw correspondent
FRANS STOPPELMAN

Plastic lenzen, het Hoffmann-archief en motballen

(Slot)

Een van de weinige nuttige dingen die ik in New York deed, was het kopen van een dunne, vlakke plastic lens, de z.g. „Hartley Field Lens" (kost vijf dollar, plus montagekosten).
Dit op een soort Fresnel principe berustende samenstel van kleine lensjes, welke met een schaar uit een op een blad celluloid lijkend vel plastic wordt geknipt, kunt U overigens ook zelf gemakkelijk in Uw reflexcamera aanbrengen. Deze lens werd trouwens al meer dan een jaar geleden in „Life" beschreven. Vooral voor ons fotografen is hij zeer nuttig, omdat, wanneer hij onder het matglas van bijv. de Rolleiflex wordt gemonteerd, het zoekerbeeld dan beduidend helderder wordt, vooral in de hoeken.
Voor zover ik weet, heeft ook de nieuwe Rolleiflex dit nuttige hulpmiddel nog niet.

Mocht U 's morgens om 4 uur om motballen, films, overhemden of een das, flashbulbs of een camera verlegen zijn, dan kunt U deze altijd wel in een van de dag en nacht open zijnde winkels in 42nd Street vinden. Dat men een nieuwe oorlog in het vooruitzicht acht — dit werd geschreven vóór het conflict in Korea! — daaraan werd ik onaangenaam herinnerd, toen ik de „Fairchild Camera Inc." moest bezoeken.
Ik was me van niets bewust, doch tot mijn grote verwondering werd ik, alvorens tot de fabriek te worden toegelaten, niet alleen gevisiteerd, doch ik mocht ook mijn tas niet meenemen, moest papieren tonen, formulieren invullen en werd ten slotte onder bewaking naar de betrokken afdeling gebracht. Mijn begeleider vertelde me later, dat 90 % van de productie van deze onderneming voor oorlogsdoeleinden is bestemd. Men maakt hier o.a. de ook in „Life" beschreven luchtfotocamera's, waarmede men grote oppervlakten kan bestrijken.

En ter herinnering aan een andere oorlog: een grote fotowinkel waar ik als klant en vriend vaak kwam, ontving een bestelling voor 60.000 afdrukken, het gehele archief van Hoffmann, des ex-Führers hoffotograaf. En natuurlijk..... voor rekening van het tijdschrift „Life", dat de gehele collectie negatieven heeft gekocht.

PHILIPPE HALSMAN

Een van mijn laatste bezoeken was het aangenaamst. Philippe Halsman woont in zijn studio. Wanneer men in New York een afspraak maakt, wordt men geacht op tijd te komen. En men kan er verzekerd van zijn, direct ontvangen te worden. Maar Halsman was zojuist van een reportage voor „Life" aan de Mississippi teruggekomen. Behalve veel werk te hebben, moest hij die middag ook nog een artiste fotograferen en *zij* kwam natuurlijk te laat. Zodoende werd ik door Halsman's allerliefste echtgenote ontvangen, die niet tevergeefs met bergen koekjes en stromen coca cola kwam aandragen. Halsman is ongetwijfeld de veelzijdigste van alle fotografen. Zijn portretten, zijn „strobe" foto's, zijn reportages, zijn kleurenopnamen en wat er nog meer moge zijn, alles is even perfect. Omdat Halsman „oog" heeft en bovendien als bijna afgestudeerd ingenieur ook nog over een technische knobbel beschikt.
Philippe Halsman gebruikt zowel strobe als gewoon licht voor portret, afzonderlijk wel te verstaan, niet tezamen natuurlijk, hoewel hij met het laatste ook misschien nog wel eens zal experimenteren of het reeds gedaan heeft. Wanneer strobe en wanneer gewoon? Wel, net zoals het voor het onderwerp uitkomt. Een beweeglijke Fernandel wordt met „strobe-light" gefotografeerd. Doch voor een prachtige studie van Ingrid Bergman gebruikt hij gewoon licht. Deze foto maakte hij in het huis van een vriend. Home-opnemingen zijn in de V.S. gemakkelijker te maken dan in Europa, omdat men in alle huizen, hoewel het voltage slechts 110 is, een 30 ampère heeft. Zodoende kan men over 3300 Watt beschikken. Want practisch de meeste huizen zijn ingericht voor ijskasten, enz.. Natuurlijk is het nog beter de stroom uit verschillende kamers af te tappen en het aldus over verschillende stoppen te verdelen.

Voor „home"-opnemingen neemt Halsman meestal een of twee kleine spots plus een lamp, type Kodasol. Halsman werkt het allermeest met de Rollei. Voor opnamen formaat 9/12 heeft hij een zelfgeconstrueerde camera van hetzelfde type, omdat hij er niet van houdt bij het afknippen het zoekerbeeld te zien verdwijnen. Het model daarvan is door Fairchild opgekocht, doch komt voorlopig niet in de handel, daar deze fabriek het

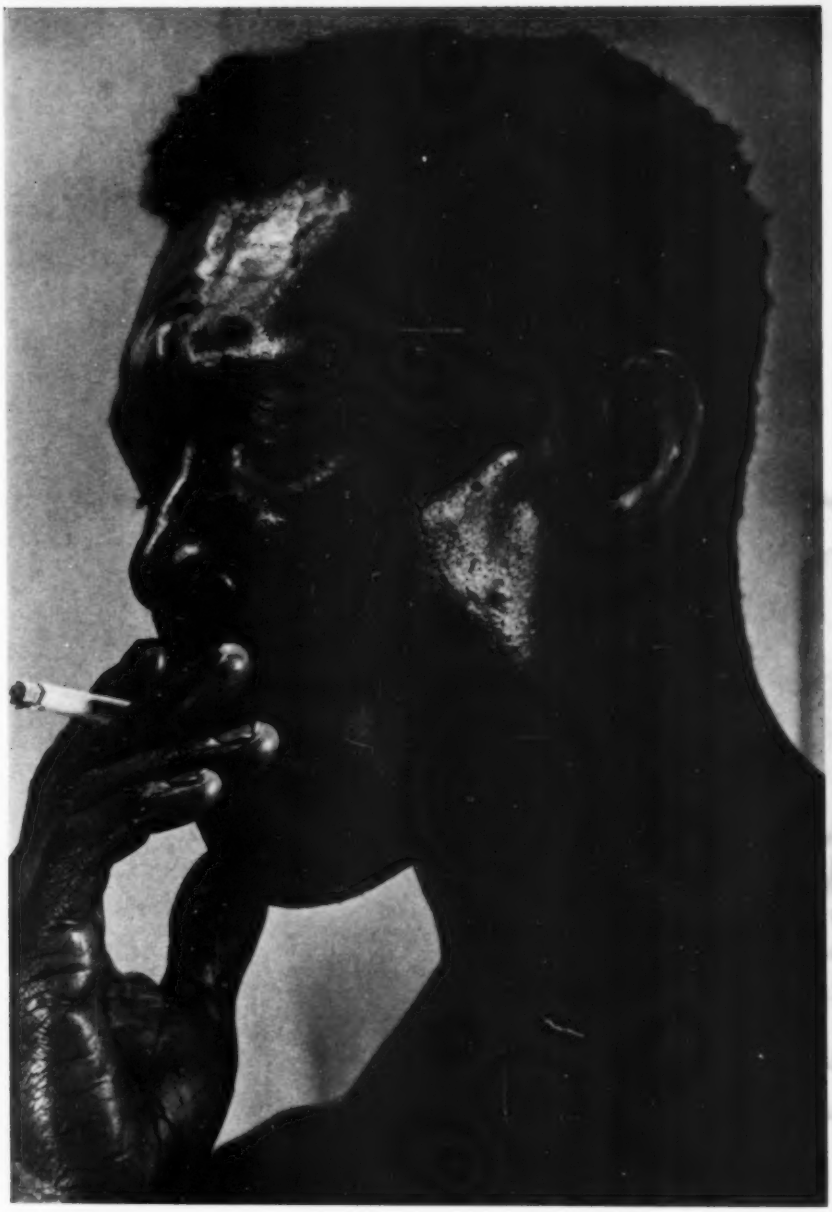

J. Pieete, Leiden

Mijn vriend

2e prijs Seniores wedstrijd
Vrije Onderwerpen April '50

Een foto waarover de jury best te spreken was, niet zozeer omdat het een lap van een vergroting was naar een Alpa Reflex 24 × 36 mm negatiefje, doch omdat zowel de gelaatsexpressie als de vlakverdeling zo goed zijn. De technische gegevens zijn hier misschien wel interessant: ½ sec met f : 8 op Isopan F, 14 min bij 20° ontwikkeld in Microdol. Direct licht tot een totaal van 1000 W, telelens Elmar 13,5 cm.

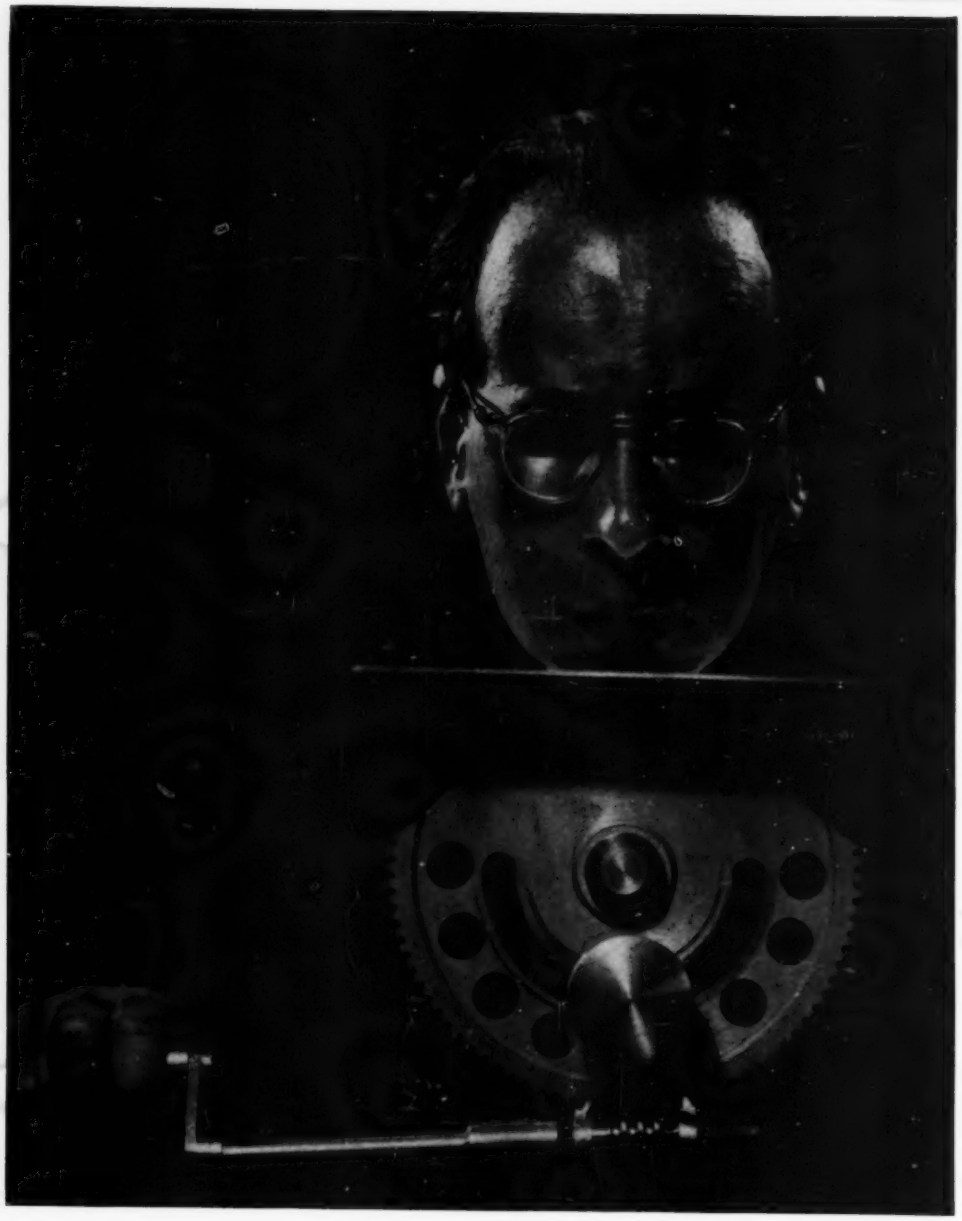

Philippe Halsman

Het komt vaker voor, dat een fotograaf zich afbeeldt met de z.i. meest karakteristieke attributen. Wij reproduceerden bijv. eens een kop van Cas van Os boven een rekje negatieven, en daar lag het accent dus op: „Ik produceer maar plaatjes". In deze foto ligt een duidelijk accent van zelfspot: mijn hoofd is net een camera geworden, het wikt en weegt en draait en wendt naar de fotografische kwaliteit van alles wat het waarneemt; de camera geworden mens.

te druk met de orders voor leger en vloot heeft, en zulks natuurlijk ook meer opbrengt. Er bestaan wel enkele prototypen, voorzien van hetzij een Bausch en Lomb objectief, hetzij een Dogmar. Wanneer Halsman op „assignment" gaat, neemt hij dit toestel mee, plus de Rollei. Twee „floodlights" en twee spots. Verder een flitser met twee aftappingen en blauwe flashbulbs voor het ophelderen van kleurenfoto's.

De receptiezaal van Pagano is zo groot als de lobby van een flink hotel.

ZIJN WERKMETHODEN

De mooiste foto's van Halsman zijn alle met de eenvoudigste middelen tot stand gekomen. Een prachtige kleurenfoto voor „Life" wordt gewoon met de Rolleiflex ergens in Florida op het strand genomen. Het zand zorgt voor het verhelderen van de schaduwen. Het voornaamste bij deze opneming was volgens Halsman 10 kilo brood. Deze grote hoeveelheid was nodig om voldoende meeuwen op deze buitengewone „fashion" foto te krijgen, welke niet alleen de laatste badpakken toont, doch ook als foto op zichzelf een meesterstuk is. Wanneer hij op „assignment" is, gaan de strobes niet mee. Omdat ze daarvoor te zwaar en onhandelbaar zijn. Daar Halsman zeer van de Rollei houdt, doch (toen hij zijn foto's nog retoucheerde) ook op groter formaat wilde werken, construeerde hij toenmaals zijn bovengenoemde camera. Nu doet hij zeer veel of practisch alles met de Rollei, omdat met de goede objectieven de foto's toch alle even scherp worden.

Voor beide formaten gebruikt Halsman uitsluitend de Tessar, waarmede hij als meester der verlichting de prachtigste portretten weet te maken. En hoe scherper hoe liever. Bovendien, voor de geïllustreerde bladen kan men alles met de Rollei doen, omdat zij geen geretoucheerde foto's verlangen. „Wanneer een vrouw van boven de dertig er als een schoolmeisje wil uitzien, kan ze beter niet bij mij komen", zegt de waarheidslievende Halsman, „tenzij ze er werkelijk nog als 17 uitziet!"

De belichting wordt naar gelang van de omstandigheden direct of indirect gemeten. Volgens Halsman heeft het geen zin om, wanneer men iets donkers moet fotograferen, het daarop vallende licht te meten. Daarvoor is de oude, indirecte methode nog steeds de beste. Doch in de studio met lichtbronnen van verschillende kanten, prefereert hij het directe systeem.

Men heeft vaak getracht Halsman met Karsh te vergelijken, doch dit is in zoverre onjuist, dat Karsh de mensen altijd ziet, zoals hij, Karsh, het wil, terwijl Halsman de mensen fotografeert zoals zij zijn. Voor een portret van een eenvoudig meisje gebruikt Halsman slechts één lamp; voor een fatale vrouw maakt hij een geheimzinnige verlichting. Op Karsh' foto's ziet men de mensen op hun voordeligst, doch ik heb zelf kunnen constateren, dat zij er niet altijd op lijken.

ZIJN LOOPBAAN

De carrière van Halsman is, zoals hij het zelf zegt, een loopbaan door het lot gevormd.

Hij werd 43 jaar geleden in Riga geboren, studeerde voor ingenieur en ging vlak voor zijn eindexamen naar Parijs om aan zijn zusters bruiloft deel te nemen. Hij ging voor een week en is er 9 jaar gebleven. Halsman, die zich altijd meer voor fotografie dan voor de „dode"

machinerie interesseerde, werd een van Parijs' bekende fotografen.
Door de bezetting gedwongen Frankrijk te verlaten, kwam Halsman in New York met een handkoffertje en een fototoestel, al zijn bezittingen in Parijs achterlatend. In New York was hij een volkomen onbekend iemand en omdat Halsman weinig aan fotojaarboeken heeft deelgenomen, kon hij nauwelijks aantonen, een fotograaf te zijn.
Laat de fotograaf die naar de V.S. emigreren wil nooit vergeten, dat het in Europa gepresteerde in Amerika absoluut niet geldt, zelfs ook als hij het wèl bewijzen kan. Halsman's vrouw, die ik er sterk van verdenk nog meer in haar mars te hebben dan alleen maar lief te zijn en de bezoekers vol met koekjes te kunnen stoppen, wist bij een bevriende antiquair in een klein winkeltje een tentoonstelling van foto's van haar man voor elkaar te boksen. Dit bracht wat bestellingen voor privéportretten in, doch niet voldoende om van te leven.
Vervolgens gaat Halsman naar een persagentschap.

Mr. Lucas from Pagano: „Ask the impossible and we will do it right now".

Dat geeft hem op zijn uitzonderlijk werk een contract van zegge..... 40 dollar per week. Hiervan leeft de fotograaf gedurende één jaar met vrouw en twee kinderen op één gemeubileerde kamer. Het agentschap geeft weinig, of alleen opdrachten op goed geluk, en het gevolg is dat de meeste reportages onverkocht blijven en Halsman aan het einde van het jaar zijn broodheren een belangrijke som gelds verschuldigd is.
Het eerste succes komt wanneer „Good Housekeeping" het agentschap een opdracht geeft. Halsman deed toevallig dat job en het blad is zo tevreden met zijn werk dat men hem gelijk een contract van 500 dollar per maand aanbiedt.
Daarna komen de successen. Een ook op speculatie gemaakte foto van een door Salvador Dali ontworpen ballet wordt „the picture of the week" in „Life". Er komen nieuwe opdrachten, en opeens modefoto's voor „Life". Waarom juist modefoto's? Wel, hij komt toch uit Parijs! Wordt dus ook geacht modefoto's te kunnen maken, en Halsman, die werkelijk alles kan, stelt iedere opdrachtgever tevreden.
Dat het zolang duurt tot het eerste succes, komt omdat een redactie altijd huiverig is, een onbekende fotograaf een opdracht te geven. Men kan nu eenmaal moeilijk tweemaal een fotograaf naar een minister of zo zenden. Doch nu „Life" en „Good Housekeeping" vooraan gaan, komen de opdrachten uit de hemel vallen. Halsman vestigt in de V.S. twee nieuwe records: Hij was het

langst de fotograaf voor Pond's cream — daarna komen Cecile Beaton, een Engelsman, en de nu niet meer fotograferende Mr. Edward Steichen — en hij heeft reeds 40 „covers" voor „Life" op zijn naam staan.
Zes maanden na zijn eerste succes verhuist Halsman met familie naar een appartement van drie kamers, zes maanden later naar een woning met vijf kamers, en weer zes maanden later betrekt hij zijn huidige studio met een appartement met zeven kamers, hetgeen voor een met cijfers vertrouwd man zoals Halsman tot de logische conclusie leidt dat hij over 20 jaar in een paleis met veertig zalen zal wonen.
Halsman, die in Frankrijk zelden of nooit voor de geillustreerde bladen werkte, is nu een „Life"-fotograaf eerste klas. Na de mode, het theater. Dali, wiens speciale fotograaf hij na het eerste succes in „Life" is geworden, wordt Halsman's vriend en blijft steeds gewillig voor zijn experimenten poseren. Met zeer eenvoudige trucage bij de vergroting — twee negatieven — maakt Halsman een foto van Dali in een ei; werkt verder een dag aan een foto van Dali in de lucht, met katten; water bij emmers tegelijk in de lucht geworpen, zodat de studio meer op een zwembassin dan op een atelier lijkt en men de vloer na iedere opneming drogen moet, terwijl Halsman ontwikkelt. Deze als experiment en niet in opdracht gemaakte foto's worden direct door „Life" gekocht en brengen bovendien een prijs van 500 dollar van Graflex in het laatje.
Halsman, die zelden kleurenopnamen maakte, wordt er op uit gestuurd voor kleurenfoto's. Opdrachten naar Florida, Porto Rico, Bermuda, daar tussendoor „covers" in zijn studio en altijd nog tijd overhoudend om iets nieuws te proberen.
Een der laatste foto's van Halsman is een „Life-cover" met de hertog en de hertogin van Windsor. Dezen werden daarvoor door „Life" speciaal naar Halsman's studio gedirigeerd.
„Het moeilijkste bij de opneming is dat ik van te voren vaak niet weet, hoè er iets van te maken", zegt Halsman. „Omdat ik mijn foto's, mijn belichting en de omgeving altijd aan de personen aanpas".
Meestal is hij alleen een weinig tevreden met de foto's die hij voor zich zelf maakt, en zelden met die, in opdracht gemaakt. Doch deze man, die nooit met zijn eigen werk ingenomen is, gaat steeds door met alles beter te doen dan van hem wordt verlangd.

EEN FOTOFABRIEK

Pagano is New York's grootste commerciële fotostudio. De receptiezaal alleen reeds is zo groot als de lobby van een flink hotel. Daarachter liggen de studio's, die U in vogelvlucht op de foto ziet afgebeeld. 75 % van de door de „advertisers" verlangde opnamen zijn in kleuren. De studio gebruikt uitsluitend Ektachrome. Vele van de kleurenfoto's worden met de electronische flitsapparaten gemaakt. Men ziet hoe de ervaring bij deze verlichting een grote rol speelt, want bijv. het kleurendiapositief van een naar een televisieapparaat kijkende, zittende en luisterende familie, ziet er uit alsof de lichtbundels van het televisietoestel zelf komen, terwijl in werkelijkheid verscheidene electronische flitsers daarnaast opgesteld stonden.
Er is geen verschil tussen een fotostudio van die grootte en een filmstudio. Alleen heerst in de eerste waarschijnlijk meer regelmaat. Het geheel klopt als een spoorboekje en de 85 man personeel weten van te voren wat ze vandaag moeten doen.
Zestig modellen per dag poseren in dit lopende-bandfotobedrijf; er zijn alleen reeds drie timmerlui om steeds nieuwe décors te maken. Décors van huiskamers om een nieuwe schemerlamp te fotograferen, décors voor een gasfornuis in de keuken, décors voor een wasmachine of van een badkamer voor een electrisch scheerapparaat, décors voor..... „Ask the impossible and we will do it right now", luidt de wandspreuk in Mr. Lucas' bureau. Mr. Lucas, de bedrijfsleider, is een beleefde, zeer goed geklede heer, met een paar ogen als staal. Correcte, vriendelijke manieren, doch wanneer ik hem af en toe een paar kleine bevelen hoor geven, weet ik gelijk dat ik het niet graag met hem aan de stok zou willen hebben. Mr. Lucas voorspelt me, dat de electronische flitslamp *de* fotobelichting der toekomst is. Nu gebruiken zij hem alleen nog maar voor kleuren; zwart en wit wordt met de gebruikelijke lampen gemaakt. „Maar", zegt Mr. Lucas, „hoe meer we de techniek van de strobe onder de knie zullen krijgen, des te meer zullen we hem gaan gebruiken!"
„This is Art with a great A", zegt Mr. Lucas vol trots, wanneer hij mij de in de studio gemaakte diapo's toont. Technisch zeer goed en beheerst; de „great A" kunt U in alle reclamebureaux en op de gebruikelijke advertentiepagina's zien.
Pagano heeft vier zelfstandig werkende fotografen met ieder weer eigen assistenten. Een model verdient minimum 20 dollar per uur. Er is een „prop girl" — zorgt voor alles wat er aan requisieten nodig is —, een „stylist", een „casting director" die het modellenarchief heeft en zich met alles betreffende de modellen bezig houdt, eigen timmerlui, kappers, kleermaaksters, enz.. Voor modellen spendeert de firma 90.000 dollar per jaar aan loon; een man die de ontwerpen voor de décors of voor de te maken foto tekent, krijgt 500 dollar per ontwerp.

De oren nog vol getallen en op het voorgeschreven uur vriendelijk doch beslist weer de deur uitgedrukt, kom ik via de straat in een „drug-store" terecht, waar ik me met een coca cola wat wil opfrissen. (Een „drug-store" is een apotheek, waar men behalve de recepten klaar te maken en geneesmiddelen te verkopen, ook nog speelgoed, pannen en van alles en nog wat aanbiedt, plus een bar waar men eten en drinken kan).
Terwijl ik op een broodje kauw, valt mijn oog op een spreuk, opdat ik niet vergete in New York te zijn: „If you have nothing to do, please don't do it here!"

STOPPEL.

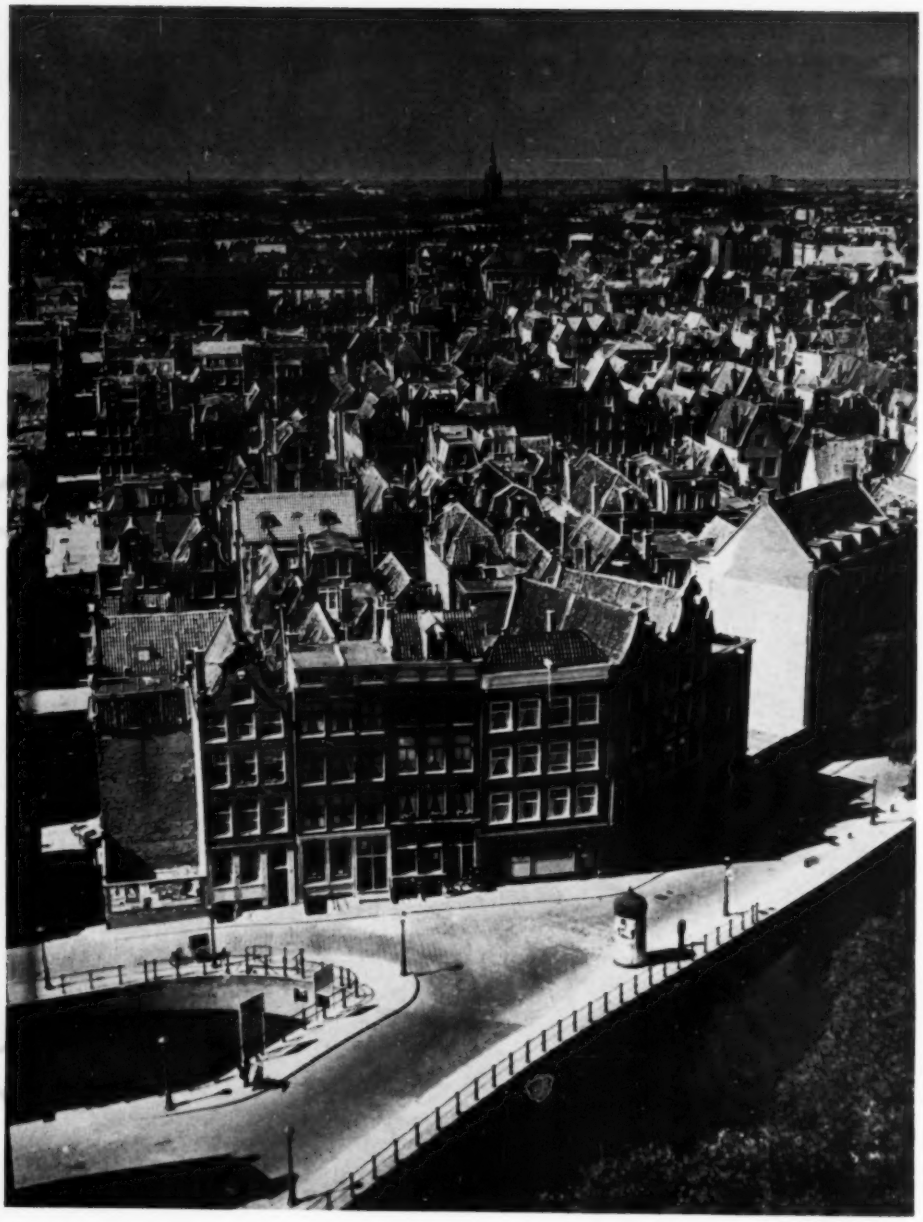

F. L. Lemaire, Amsterdam

Oud-Amsterdam

Eervolle vermelding Vakklasse
Wedstrijd Vrije Onderwerpen Aug. '50

Velen onzer hebben zich aangetrokken gevoeld tot het huizenpanorama, dat vanuit een toren zo intrigerend klein en gedetailleerd voor ons liggen kan. Ziehier een voortreffelijke uitwerking daarvan; de Engelse uitdrukking „crisp" — knapperig, bros — geeft de kwaliteit het beste weer. Naast een juiste belichtingstijd (vooral niet te ruim) en misschien een filtertje, is dit ontstaan door het pittige maar niet harde zijlicht op een heldere dag; zo'n dag vol zonneschijn na een mals regenweekje.

771.436(643.52)

SPOELEN IN DE BADKUIP

Nee, lezer, ik bedoel niet een handleiding hoe junior, die een vacantiemiddag in de tuin heeft doorgebracht, op de snelste manier weer toonbaar gemaakt moet worden. Het gaat over uw afdrukken en vergrotingen.

Een goede spoelmethode moet twee dingen in het oog houden:

a) Het spoelwater moet zo min mogelijk fixeerzout bevatten, en dus geregeld ververst worden;

b) Het hogere soortelijk gewicht van het fixeerzout maakt dat de onderste lagen van het spoelwater de hoogste concentratie zullen bezitten. Deze moeten dus het meest worden afgevoerd.

Op verschillende wijzen poogt men hieraan tegemoet te komen, en wel zijn in hoofdzaak twee methoden te onderscheiden: verbakken en continu-spoelen.

Bij *verbakken* worden de papieren bijv. elke 10 minuten in een bak vers water gedaan. Een hoogst effectieve methode, met het bezwaar, dat er veel tijd mee gemoeid is. *Continu-spoelen* is daarom erg gewild, maar moeilijk bereikbaar zonder enige apparatuur. Voor de knutselaar is het mogelijk een eenvoudig apparaat te maken, dat hem in staat stelt de badkuip voor continu-spoelen geschikt te maken zonder dat deze telkens voor enige dagen aan zijn gewone functie onttrokken wordt.

Het toestel maakt men van twee messing-buisjes *a* en *e*, die aan elkaar worden gesoldeerd. Voor *e* gebruikt men bij voorkeur ⅜ montagebuis, verkrijgbaar in een zaak voor electrische artikelen. Koop er dan meteen een moer bij. Buis *a* is bij *c* dichtgesoldeerd, buis *e* blijft echter bij *d* open. Zijdelings boort men een opening in buis *a* en soldeert daar buis *b* in. Dit samenstel plaatst men vervolgens in een stukje wijdere buis, waarvan de inwendige diameter de som is van de uitwendige diameters van *a* en *e*. Deze buis is tevoren voorzien van enkele gleufjes *g* en een gleufje waar *b* in komt te rusten. Boven- en onderkant alsmede buis *b* worden vastgesoldeerd aan de wijdere buis *f*. Uit een stukje koper knipt men een plaatje *h* met een opening in het midden voor buis *e* en men soldeert dit aan de onderzijde tegen buis *f*. In een rubberplug *i*, passend in de afvoeropening van het bad, vergroot men de middenopening voldoende om de ⅜ buis er door te kunnen draaien. Stevig bevestigen met een moer *k*, (die bij de ⅜ buis gekocht is). Desgewenst kan aan het boveneinde van *a* een geribbeld einde van een oud gaskraantje worden gesoldeerd.

Sluit men nu via een slang de waterkraan op *a* aan, dan spuit bij *b* een krachtige, dunne straal water in het bad, die voor watertoevoer en beweging zorgt. Het onderste water vloeit af door de gaten *g*, stijgt op en komt door *e* in de badafvoer. Wie een mengkraan op het bad heeft, kan zelfs het water op een gewenste temperatuur aanvoeren.

Het water stijgt zo hoog als in de figuur is aangegeven. Men moet even experimenteren om de gunstigste stand van *b* te vinden. Met wat kleurstof in het water vindt men gauw welke stand een zo goed mogelijke circulatie in het water te voorschijn roept. Afmetingen liet ik met opzet weg, daar ieder materiaal kan gebruiken dat hij toevallig heeft of gemakkelijk kan krijgen. Bovendien is geen enkele afmeting kritisch. Noodzakelijk is slechts:

a) een geschikte waterhoogte;
b) een dunne buis *b*, om bij gering waterverbruik toch voldoend effect te bereiken;
c) een goed passende plug *i*.

Om een indruk van de door mij gebruikte afmetingen te krijgen, is op de foto tevens een gewoon lucifersdoosje weergegeven. Succes!

Ed. H. G. J. KOSTER

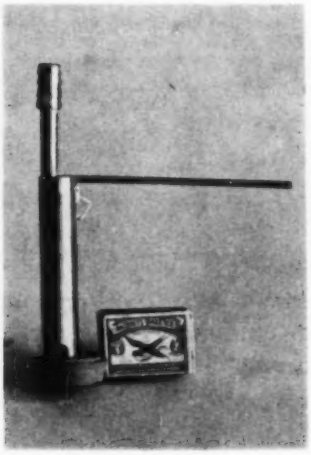

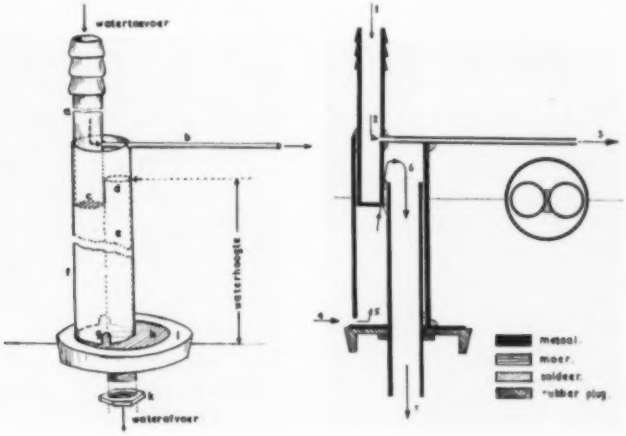

Plaatjesmode 1950

Daar staan wij dan. Een gids staat het panorama aan te wijzen, lang en luidruchtig. Beneden voor ons ligt Rome; honderden koepels, zuilen, torens en daken, alles fel in het zonlicht. De gids spreekt over leeuwengevechten en gladiatoren. Als een Nero wijst hij naar het amphitheater. Eindelijk gaat hij verder, een stoet achter zich aanslepend.

Wij staan nog te peinzen. Dat oude Colosseum met ergens een groot vierkant, de plaats waar Colossus stond, zo hoog als het Colosseum zelf. Het hoofd, de handen en voeten, op het Campidoglio bewaard, zijn de getuigen van zijn vroegere enorme omvang.
Het Campidoglio, het oude plein, waar Castor en Pollux mijmeren over het drukke stadsgewoel.
De verweerde gezichten verraden geen emoties en blijven strak gelijk het steen.

Aan alles kun je een film spenderen. Ze knippen dan ook raak, de buitenlanders, de toeristen.

Anderhalve meter naast de Mozes.

Wij slenteren verder. Nu langs het monument van de kleine koning Vittorio Emanuello. Dit monument staat in elke zoeker.
Vergulde poppetjes en dwaze versieringen geven deze suikerbakkerskunst een saccharine-zoetheid die ons een nasmaak gaat bezorgen.
Wij walgen van deze kunst, deze bruiloftstaart.
Waarom koopt men toch geen prentbriefkaarten van zulke dingen?
Het is goedkoper en vergt minder tijd.
Maar nee, de prentbriefkaarten worden verdrongen. Zelf plaatjes maken, zelf dure films kopen en zelf de films laten verknoeien door de Italiaanse fotohandelaren. Ze zijn dan ook uit de grond gerezen, deze ontwikkelinrichtingen. „Foto Artistica" staat er ergens boven. Als men alle negatieven die men brengt, terugkrijgt,

Piazza Vittorio Em. — geen voetstuk —

Paradijs der levende plaatjes.

Piazza San Piedro, voor het reisalbum.

dan heeft men werkelijk een beetje geluk, want alles onbeschadigd terugkrijgen is, geloven we, nog niet voorgekomen.
In een van onze koffers thuis zit onze eigen ontwikkeltank en we kunnen dus overal eens rustig om lachen.

In de donkere kerk fotografeert men de Mozes van Angelo met een echte box. Ach, er zijn er natuurlijk ook met synchronizer en wat al niet meer voor duurte aan een toestel. Het kunstlicht verknoeit echter de sfeer en een prachtig uitgelichte plaat zou het hoogst bereikbare resultaat kunnen zijn. Natuurlijk, het is gemakkelijk van tabellen af te lezen; zoveel meter, zoveel licht, zoveel diafragma. Het reisalbum (U weet wel, dat album met die mooie sierletters op het omslag: „Roma" of „Italia"), zal dan een verzameling plaatjes laten zien die technisch en aesthetisch even interessant zijn als een toverlantaarnvoorstelling.

Bijna vergaten we de filmers. Levensgrote moviefloods van 2 kW per stuk slepen ze mee en geven veel geschreeuw en weinig wol.

Wat doen de Italianen, de beroeps-Italianen? Zij zijn volledig uitgerust.
Zij werken met de Stroboflash, zojuist geïmporteerd. Wij hebben er ook mee gewerkt, om ook maar op de hoogte te blijven. Eigenaardig te bedenken, dat men met 1/500 sec toch nog een open blits maakt met de 1/5000 sec flitstijd van de Strobo.
Helaas, de Italianen met hun dure geïmporteerde outillage, zijn blijven steken in de stadhuis- en bruiloftsfotografie. Een enkele steekt boven deze kwaliteit uit.

En toch hebben we een groot arbeidsterrein. Het Piazza Vittorio Emanuelle, de markt. Het paradijs der

Als een Nero wijst hij naar het amphitheater.

Stel de camera maar in op willekeurige afstand.

levende plaatjes. Stel de camera maar in op willekeurige afstand; men behoeft straks alleen maar de sluiter te ontspannen.
De markt is groot, de markt duurt lang. Onze films zijn op. Wij zijn niet zuinig geweest met ons materiaal. We gaan naar huis met een grote buit.

We lopen nog een Amerikaan tegen het lijf. Iets maakt een grote indruk op hem. Met een camera, blinkend van chroom en nikkel, staat hij opzichtig te richten.
"It's right against the sun, but I'm still gonna shoot it buddy".
Het klonk als een verontschuldiging. En hij hief zijn 1500 dollar tegen de zon in, ging zijn object vereeuwigen.
Helaas, peinzen we, dat object zal er nog staan, wanneer fotograaf, camera en film reeds lang vergaan zijn.

J. J. v. d. MEYDEN

Is er belangstelling

voor een Engels sprekende fotoclub in Amsterdam?

Twee buitenlandse piloten, Wilf Libgott en Ian McTavish, beiden enthousiaste foto-amateurs, hebben het plan opgevat, door het stichten van een fotoclub in contact te komen met Nederlanders en buitenlanders in Amsterdam en omgeving, en op die wijze een interessant verband te vormen. Lukt hun opzet, dan komt alles op de duur in Engelse stijl te liggen met eigen clublokaal, tevens sociëteit, eigen donkerekamer en atelier, enz..
Op deze club wordt uitsluitend Engels gesproken. McTavish, vroeger vakfotograaf, is bereid een half jaar lang die leden te gaan coachen, die wel enthousiast zijn voor de fotografie, maar eigenlijk nog niets anders kunnen dan op 't knopje drukken. Er is dus zeker plaats voor beginners. In principe *is* de club opgericht en iedereen is welkom, *mits* hij (of zij) goed Engels spreekt en dit doet *om de fotografie* en niet uit snobisme. Belangstellenden kunnen zich (in de Engelse taal) in verbinding stellen met Wilf Libgott, Berkenrodelaan 3 I, Amsterdam.

IS UW AGFACOLOR KLEINBEELDFILM ZOEK GERAAKT?

Van de N.V. Agfa-Photo, Amsterdamseweg 25 te Arnhem, ontvingen wij een schrijven, dat wij gedeeltelijk hieronder laten volgen.
Zij, die in de daarin vervatte opsomming hun eigendom tegenkomen, kunnen zich rechtstreeks met de N.V. Agfa in verbinding stellen.

In de afgelopen jaren zijn door onze ontwikkelcentrale talloze films ontwikkeld. Dat zich bij de administratie daarvan moeilijkheden hebben voorgedaan, valt te begrijpen, wanneer men rekening houdt met het feit, dat veel films worden ingezonden zonder vermelding van afzender, of dat de naam en adres van de afzender door onduidelijk handschrift onleesbaar zijn, of dat het adres tijdens het vervoer dermate beschadigd is, dat het ons niet mogelijk was vast te stellen, aan wie de films toebehoorde. Het gevolg daarvan is, dat wij een aanzienlijk aantal Agfacolorfilms in ons bezit hebben, waarvan de eigenaars ons niet bekend zijn. Ten einde alsnog te trachten de eigenaars op te sporen, lijkt het ons wenselijk o.a. ook in Uw blad een opsomming te geven van de voorstellingen der films, welke nog in ons bezit zijn. Mogelijk kunnen wij op die wijze alsnog een aantal personen een dienst bewijzen. Wij zijn dan ook zo vrij U bijgaand een desbetreffend overzicht te doen toekomen met het vriendelijk verzoek dit in Uw eerstvolgende uitgave te plaatsen.
Verder merken wij nog op, dat wij omgekeerd nog een aantal films missen, welke naar onze veronderstelling in verkeerde handen moeten zijn terechtgekomen. Misschien wilt U personen, die in het bezit zijn van door ons ontwikkelde en niet aan hen toebehorende films, in Uw blad aansporen deze aan ons terug te zenden. Misschien zal het ons aan de hand van deze oproepen mogelijk zijn, alsnog een aantal eigenaars in het bezit van hun film te stellen.

Ontwikkelde Agfacolor kleinbeeldfilms, die in het bezit zijn van Agfa Photo, Arnhem, en waarvan de eigenaars onbekend zijn.

8. In 1943 ontvangen een kleurenfilm 15 M 8 mm. Ons no 3785. Opnamen: Opening slagerij, dames en heren voor een hek, poes met jongen, dame met bloemen, bollenvelden en heer met hond.

27. Op 10 Juni 1949 ontvangen een kleinbeeldkleurenfilm 36 opnamen. Aangetekend uit Vlissingen zonder afzender. Ons no 698. Opnamen: Duinlandschap met bloembollen, kinderoptocht met versierde fietsen, gestrand schip. Diverse plantengroei, standbeeld De Ruyter. Stadsgezichten en triomfboog.

28. Op 2 Juli 1949 ontvangen een kleinbeeldkleurenfilm uit Goes zonder afzender. Ons no 765. Opnamen: Kwekerij van planten etc..

29. In Augustus 1946 ontvangen een kleinbeeldkleurenfilm 12 opnamen. Ons no 4484. Opnamen: Rozen en rozentuin.

30. Ontvangen een kleinbeeldkleurenfilm 36 opnamen. Ons no 357. Opnamen: Marken en bloembollenvelden.

31. Ontvangen een kleinbeeldkleurenfilm 36 opnamen. Ons no 018. Opnamen: Landbouwwerktuigen op het land, hoefsmid, kindergroep in kamer, molen.

32. Ontvangen een kleinbeeldkleurenfilm 12 opnamen. Opnamen: Heer met kinderwagen, heer met kind op schouders, vaas met bloemen.

33. Ontvangen een kleinbeeldkleurenfilm 36 opnamen. Opnamen: Dame met zonnehoed op balustrade (witte blouse). Koeien in bergland, bergland met meeuw, straat met monument.

34. Ontvangen een kleinbeeldkleurenfilm 36 opnamen. Opnamen: Kindje in kinderwagen.

35. Ontvangen een kleinbeeldkleurenfilm 12 opnamen. Opnamen: Landschappen aan meer, buitenland dame op stenen trap zittend.

36. Ontvangen een kleinbeeldkleurenfilm 36 opnamen. Ons no 2745. Opnamen: Twee dames en heer buiten aan een tafeltje zittend, gezelschap in tuin, in bos en aan zee. Auto met waarschijnlijk het nummer 63560.

37. Ontvangen een kleinbeeldkleurenfilm 36 opnamen. Ons no 2745. Opnamen: Twee kinderen voor een muurtje met droogrek, hal met bloemen, theater Residens (Warner Bros) en avondluchten.

38. Ontvangen een kleinbeeldkleurenfilm 36 opnamen. Ons no 3410. Opnamen: Roeibootje in polderland, jonge vogel op nest, waterlelies, vliegtuig, waterlandschap met een molen.

39. Ontvangen een kleinbeeldkleurenfilm 36 opnamen. Ons no 3710. Opnamen: Kinderen op het strand, kinderen in nachtgoed in kamer.

40. Ontvangen een kleinbeeldkleurenfilm 36 opnamen. Ons no 4252. Opnamen: Hunnebedden en de kaasmarkt te Alkmaar.

41. Ontvangen een kleinbeeldkleurenfilm 36 opnamen. Ons no 8444, negatief colorfilm. Opnamen: Gebouwen, kerk, interieur van een kamer, buitenopnamen.

42. Ontvangen een kleinbeeldkleurenfilm 36 opnamen. Ons no 8380. Opnamen: Dame en heer in ligstoelen, op balustrade, grote koppen van dames en heren met Amerikaanse vlaggetjes allen in strandcostuum, dame met vogel in de hand, boot op strand.

43. Ontvangen een kleinbeeldkleurenfilm 36 opnamen van J. H. Nanning, Paul Gabrielstraat 78, Den Haag. Onbestelbaar retour gekomen. Ons no 1873. Opnamen: Vacantie-opnamen, o.a. in een dierenpark.

De Ramer spons

77.023.8

Van de import-firma Jean Cooken te Amsterdam ontvingen wij ter beoordeling een exemplaar van de *Ramer's fotografische spons*. Het blijkt een Engels product te zijn, dat niet alleen uiterlijk verzorgd is afgewerkt (o.a. ronde hoeken en een prettig formaat), vervaardigd uit een tot fijne sponsstructuur verwerkt kunsthars. Het is voldoende om deze spons even in warm water te leggen en dan goed uit te knijpen, om een uiterst absorberend en beslist zeer zacht hulpmiddel te verkrijgen dat beslist niet krast. Het is nu eenmaal onze taak rare krachtproeven uit te halen en daarom hebben wij een behoorlijk zachte film met deze spons eens stevig afgenomen. De gelatine bleef volstrekt gaaf. Wij kunnen deze spons dan ook met een gerust hart aanbevelen, uiteraard onder de gebruikelijke reserve, dat men zulk een hulpmiddel *schoon* moet houden, zodat er geen stof of ander vuil in geraakt. Want dit krast wèl, de spons zelve niet. Men kan de spons trouwens uitstekend uitwassen met een handels-oplossing van Teepol, dat nu reeds onder zovele fantasienamen de huisvrouw „alkalivrij" kopjes doet wassen, sokken uitspoelen en springende handen krijgen. (Mocht zij daarover klagen: wetting agents ontvetten de huid te sterk, dus: invetten met crème na afloop; overigens: er bestaat weinig beters voor het verkrijgen van een soepele huid dan inwrijven met.... citroenschillen).

D. H.

De Gevabox gesynchroniseerd

771.313.11 : 771.368.5

Van de N.V. „Handelsonderneming Gevaert" te 's-Gravenhage ontvingen wij ter beoordeling een exemplaar van de thans gesynchroniseerde Gevabox met flitslamphouder en reflector. De wijzigingen welke de box daarbij uitwendig heeft ondergaan, zijn zeer gering: er zijn aan de onderzijde twee stekerbusjes in de romp gekomen. Hierin steekt men de flitslamphouder, die daartoe van twee stevige stekerpennen voorzien is. Deze electrische verbinding is tevens de mechanische verbinding tussen camera en flitshouder, zodat naar behoefte met een enkele handgreep de camera tot een goede flitsbox gepromoveerd kan worden. Vergissingen of vergeten aansluitingen zijn dus niet mogelijk, en dat is belangrijk.

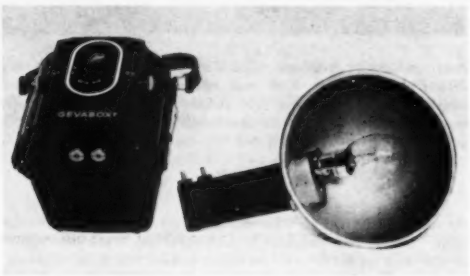

De flitshouder zelve is eenvoudig doch uiterst doeltreffend. Het „handgreepje", dus het verbindingsstuk tussen camera en reflector, is van kunsthars en mooi plat. Het bevat tevens twee kleine staafbatterijtjes van ieder 3 Volt in serie, zodat geflitst wordt met de zeer gunstige spanning van 6 Volt. Het PF 14 of PF 25 flitslampje wordt met één draaiende druk geplaatst. De reflector is van zeer goede vorm en aan de spiegelende zijde uitgevoerd in gematteerd aluminium. Dit geeft een zeer effectieve doch tevens verzachte reflectie.

Bij proefopnamen was het wat minder harde licht (zachter schaduwen) dan ook bemerkbaar. Er is hier natuurlijk sprake van een pseudo-synchronisatie, daar de box alleen 1/25 sec belichten kan; dit alles werkt evenwel zeer bedrijfszeker.

Als een klein bezwaar mag gelden dat de flitslichtbron zich iets *onder* de lens bevindt, waardoor de schaduwen naar boven vallen. Het afstandsverschil is echter zo gering, dat dit in de practijk nauwelijks bemerkbaar is; alleen moet men het vermijden, personen te fotograferen die dicht tegen een lichte achtergrond staan, anders komt er boven hun hoofd een kleine schaduwrand. Ook van deze box (met instelbare meniscus met f : 8 en f : 16) viel ons weer de uitstekende scherpte van het objectiefje op. Wij menen hier te mogen spreken van een goed geslaagde flitsbox tegen matige prijs.

D. H.

Kerstsalon van de amateur-fotografen vereniging „Rotterdam"

Het komt nu eenmaal zo uit, dat deze salon allang „afgebroken" is, als de lezer kennis kan nemen van dit verslag, dat dus bezwaarlijk een opwekking kan zijn om de salon te bezoeken. Dat is jammer, want de salon was een bezoek dubbel en dwars waard.

Het moet voor het Bestuur van de A.F.V.R. ook wel een voldoening zijn, dat het aantal inzendingen de verwachtingen overtrof, een bewijs, dat het ook ditmaal niet heeft ontbroken aan medewerking van de leden om de traditionele Kerstsalon te doen slagen. Het ingezonden werk stond op behoorlijk hoog peil, zij het dan ook, dat hier en daar beter een krachtiger papiersoort had kunnen worden gebruikt òf dat de maker in zijn vergrotingstechniek net even te kort schoot. Overigens niets dan lof voor de ernstige wijze, waarop de leden zich van hun taak hebben gekweten. Gelukkig, dat er ook veel aandacht was besteed aan de afwerking van de foto's.

De volgende prijzen werden toegekend:

Klasse Juniores: 1e prijs J. C. Akkersdijk; 2e prijs S. Traast; 3e prijs J. Vermey; Eerv. verm. E. Grevink en G. C. van Zijl.

Klasse Seniores: 1e prijs A. P. Engelse; 2e prijs J. Notenboom; 3e prijs W. S. Eshuis; Eerv. verm. P. J. Charpentier en P. H. Hepp.

Hoofdklasse: 1e prijs G. H. Wagenaar; 2e prijs T. C. Rook; 3e prijs niet toegekend.

Vakklasse: 1e prijs Cas van Os; 2e prijs L. van Oudgaarden; 3e prijs St. Zoetmulder.

Aan allen, wie een onderscheiding ten deel viel, onze hartelijke gelukwensen.

J. A.

Hebt U soms óók FOTO zo slecht gelezen?

Onze administratie heeft op 't ogenblik moeilijkheden. In het Novembernummer stond het gebruikelijke verzoek, abonnementsgelden even te gireren (spaart incassokosten). *Maar er stond ook heel uitvoerig bij, dat de abonnementsprijzen verhoogd waren (en hoeveel).* Niettemin maakten velen het „oude" en niet het „nieuwe" bedrag over. Moeten wij nu daarover toch disponeren? *Doe ons een groot plezier,* ga even na hoeveel U overmaakte, en stuur indien nodig het restant even na. De bedragen zijn als volgt:

Bondsabonnementen waren vorig jaar *f 9,—*, zijn nu, sedert 1.1.'51 : *f 9,90.* Een jaarabonnement voor niet-leden was *f 10,—*, is sedert 1.1.'51 *f 11,—*.

En indien het abonnementsgeld door U niet tevoren werd overgemaakt, wordt nu per kwitantie gedisponeerd. Er komen dan zegel- en incassokosten bij; de bedragen worden hierdoor dus resp. *f 10,20* en *f 11,30*. Weiger die kwitantie dus niet om 't hogere bedrag dan vorig jaar, hij is heus in orde.

AAN DE VELEN die ons dezer dagen schreven.

Het zij ons toegestaan, op deze plaats de zeer velen, die ons een vaak interessante fotografische gelukwens voor 1951 toezonden, dank te zeggen. Wij bewaren dit materiaal, om als voorbeeld voor anderen te dienen tegen 1952!

Ook de vele gelukwensen met ons kleurennummer kunnen wij niet alle persoonlijk beantwoorden; weest er evenwel van overtuigd, dat wij die, stuk voor stuk, zeer waarderen. Het is altijd prettig, extra zorgen dusdanig beloond te krijgen!

WIE STELT PRIJS op een Duitse fotocorrespondent?

De heer C. v. d. Spoel, Singel 171 te Schiedam verkreeg de gastvrijheid van een Duits fotoblad, daarin een oproep te zetten voor een fotocorrespondent in Duitsland, om per brief over de fotografie hier èn daar te komen. Nu heeft hij een stapel brieven uit Duitsland, en hij wil toch eigenlijk niemand teleurstellen. Zij, die een adresje van hem willen „overnemen", kunnen zich tot hem wenden, hij zal heel gaarne van die zorg verlost worden. Hij behoeft er zelf maar één over te houden!

Ditmaal laten wij de heer A. Harthoorn te Amsterdam aan het woord, die zijn belevenissen op schrift stelde, nadat het Juniweer hem te machtig was geworden om thuis te blijven rondhangen, te meer omdat hij juist een injectie per Fotoserie had gehad en de kiekkriebel hem dus weer beheerste. Wij laten het hem in zijn eigen woorden vertellen, die amateur-die-er-straks-komt; het commentaar onder zijn foto's is van ons. Hier is hij:

Niet zo bijster geslaagd, vindt onze correspondent zelf ook. Hoofdzakelijk omdat er te veel afleidende elementen zijn ten aanzien van de handeling. Het zijlicht is 't enige punt in zijn voordeel, overigens blijft dit een te doodgewoon kiekje.

Het is een stralende Junidag. De eerste twee deeltjes van de Fotoserie: „Foto's buiten met de eenvoudige camera" en „Foto's binnen idem" heb ik doorgelezen en ik brand van ongeduld om de theorie aan de practijk te toetsen. Dus ga ik vol verwachting op weg naar mijn oefenterrein, de tuinen van het Rijksmuseum te Amsterdam.

Onderweg loop ik langs het Begijnenhof. Even binnenneuzen. Daar komt juist de oudste inwoonster aanschuifelen, steunend op haar stok. Knip. Iets te laat? Het besje draait naar de uitgang en reageert hoegenaamd niet. Oude mensen zijn wijs.

Ter zijde van het Leidscheplein strekt zich het Lido-terras uit langs de Stadhouderskade. Het is hier zó mooi, dat men zich met een beetje fantasie aan het Lago Maggiore zou wanen. Zuidelijk en exotisch.

Zie dat blondje zich zalig zitten zonnen: heel leukjes met de ellebogen op tafel. Dat motief mèt entourage kiek ik door de versiering van de brugleuning heen, een ovale opening.

Nu opgelet, want de lens ligt 5 cm lager dan het doorzichtzoekertje, en de lens moet op de plaats van de zoeker komen midden voor het ijzeren gat. Vijf cm hoger dus. Dat gaat wel op het gevoel. Klik, zegt de sluiter. Zo, dat is dat. Dag Senorita, vriendelijk bedankt.

De juffrouw van de fotohandel vindt het een „schattig" prentje. U ook? Alleen zou ik de paraso's verwisseld willen hebben; die bonte naar rechts en de effen naar links, vanwege het contrast. Enfin, het is niet zó vreselijk.

Kom, ik maak eerst nog een zijsprongetje, het Vondelpark in. Daar zit een klein meiske de musjes te voeren. In het ene handje houdt zij een doosje met zaad en met het andere handje strooit zij het uit, met snelle bewegingen. Een boxdame doet haar best dit tafereeltje te vereeuwigen, zon in de rug. O foei, dat is voor mij een overwonnen standpunt, *ik* neem zijlicht. Het resultaat is niet daverend, want het handje is een vlek geworden, en sommige mussen staan er ook wat wazig op. Dat lukt niet met 1/25, vermoedelijk wèl met 1/100.

En dan sta ik bij het Rijksmuseum, en kijk in de tuin, en ver-

Het fotograferen van typische straatfiguren is een prachtoefening om snel en onbemerkt te leren werken. Men leert ook, het karakteristieke in zijn dagelijkse omgeving te zien. Alle begin is moeilijk, toch zit hier óók nog een leuke vlakvulling in èn zowaar rijm in de „kop" van het oude vrouwtje tegenover die op het monument.

„Het zit er al in", durven wij van deze foto te zeggen — een onafgesneden afdruk evenals alle andere — en het wordt alleen nog een kwestie van techniekverbetering, om er een prima prent uit te doen groeien. Het idéé is er! De techniekverbetering moet dan hierin bestaan, dat de voorgrond scherper wordt vastgelegd.

Experimenten als deze zijn juist een verkeerde vertolking van de gegeven raad. Het trachten, hier licht op de spijlen te verkrijgen, verdient alle lof, doch de al spoedig diepteloze foto móét teleurstellen. Er is te veel detail in voor- èn achtergrond. Stel U voor zulk een hek, tegen een ijle, grijze, doornevelde achtergrond, uit vlakken opgebouwd . . . . . .

lustig mij een wijle in de aanblik van druk koutende en lachende jeugd. Want in de middagpauze vermeien zich hier de leerlingen van de tekenacademie. Ah, dàt beeldje lijkt mij wel. Nu even vlot en stiekum gericht en op de knop gedrukt.
U ziet het: Een lezend meisje in tegenlicht en ze heeft er heus niets van gemerkt.

Die toren stoort wel heel erg. Nòg meer van de grond af werken en die boomgroep er achter zien te krijgen . . . . .

Wat stelt deze Dame voor op haar hoog voetstuk? Is dat nu Venus?
Haar naam staat er niet op vermeld, maar de lichaamslijnen zijn harmonisch, ideaal. Een klassieke Schoonheid. Opname: Geen hypocrisie in de Fotografie.
Zou de Lady die hiervoor model gestaan heeft, in latere dagen net zo aan het aftakelen geraakt zijn als het oudje uit het hofje? En zou dat besje eertijds even schoon geweest zijn als deze statue?
Sic transit gloria.....

„Maak eens door een hek heen een kiekje", las ik in een fotografisch periodiekje. Vooruit dan maar. Het monumentale toegangshek van het voormalig landgoed „Over-Amstel" op de voorgrond en de triomfboog van ik-weet-niet-welke imperator als doorkijkdoel. Een kiekje door de zwarte stangen; hm, wel erg dof en levenloos.
Lieve zon, zou u een ogenblikje dàár willen gaan schijnen? Dank u. Nu glijdt er langs de spijlen aan de linkerzijde glans en gloed, en de lens knipoogt van voldoening.

Alleraardigst gevonden in meer dan één opzicht! Maar die lijnen van het hek hadden meer uitgebuit kunnen worden en het hoofdmotief kunnen zijn. Dat betekent: meer afstand nemen en daardoor ook: gemakkelijker de daar noodzakelijke scherpte verkrijgen. Bij doorkijkjes moet het voorgrondmotief duidelijk herkenbaar zijn.

Al weer is de lijnwerking bestudeerd, getuige de schuine schaduw van het hek op de voorgrond. Dat sparen van de kool zowel als de geit zorgde er evenwel voor, dat het verste poortje . . . . op de middenhorizontaal kwam te liggen en dàt blijft niet bekoren! Noodoplossing: van boven iets er af, ongeveer 1 cm. Doe het eens!

En dan is het tijd om huiswaarts te keren. Tuin uit, hek langs. Maar dàt schilderijtje mag ik niet missen: Twee poortjes achter elkaar, en de hekschaduw als voorgrondvulling.
Daar gaat-ie. Maar ik geloof, dat de punt van die spijl precies voor de lens zat. Direct controleren. Toestel open, film er uit. Even kijken. Natuurlijk, dat dacht ik al. Film er in. Alles op z'n plaats? Trommeltje dicht. Overdoen. Net de laatste, cijfertje 8. Dat is een rijke oogst vandaag. Ja, alles op één dag.
(Maar dat is gejokt).

★

BELANGRIJKE WEDSTRIJD VOOR ONZE AMATEURCLUBS EN -VERENIGINGEN

ter gelegenheid van de Fotobeurs 1951

★

Evenals vorig jaar zal ook in 1951 te Amsterdam in de Apollohal een Fotobeurs gehouden worden (7—15 April) door de importeurs en groothandelaren in foto-artikelen. De organisatoren hebben gemeend, deze Beurs een extra attractief karakter te kunnen geven, door daar niet alleen de inzendingen der maandelijkse amateurwedstrijden (regelmatig geafficheerd bij de fotohandel) ten toon te stellen, doch ook daaraan een verenigingswedstrijd met belangrijke prijzen te verbinden. Hoewel een zekere parallelliteit met de Bondswedstrijden niet te ontkennen valt, heeft dit streven toch de volle sympathie van het Bondsbestuur. Wij laten hier het reglement volgen:

Reglement voor de wedstrijd van Nederlandse Amateurfotografenclubs en -Verenigingen, georganiseerd door de Nederlandse Vereniging van Leveranciers van Foto-Producten (L.V.) te Amsterdam.

1. De wedstrijd heeft ten doel een vreedzame competitie te houden tussen de amateurfotografenclubs en -verenigingen in Nederland.
2. Tot dit doel kunnen door iedere club of vereniging drie foto's worden ingezonden bij het secretariaat van de L.V.. Deze drie foto's moeten nieuw werk van drie verschillende leden der club of vereniging zijn.
   Het onderwerp is geheel vrij, evenals het procédé.
   De foto's mogen buiten de club of vereniging nog niet tentoongesteld zijn geweest.
   Zij behoren opgezet te zijn op stevig opzetkarton en dienen aan de achterzijde titel alsmede naam en adres van de maker, naam van de betrokken fotoclub of vereniging en volledige technische details te dragen.
3. Op de achterzijde van de ingezonden foto's moet bovendien worden aangeduid de naam van de fotohandelaar van de inzender, zulks in verband met een eventueel aan de inzender uit te reiken prijs.
4. Door in te zenden verklaart de inzender zich accoord met tentoonstelling der foto's op de expositie, verbonden aan de Fotobeurs 1951, georganiseerd door de L.V..
5. De inzendingen worden voor alle inzenders bindend beoordeeld door een jury, bestaande uit de heren: D. Boer, A. P. W. van Dalsum, L. A. Dupree, D. Helfferich en G. A. W. Wagenaar.
   Als bekroning voor de beste ingezonden collectie van drie foto's wordt ter beschikking gesteld een fraaie maquette, voorstellende het bekende frontstuk van de Fotobeurs.
   De drie inzenders, die tot het verwerven van deze prijs hebben bijgedragen, ontvangen ieder als persoonlijke erkenning een waardebon tot een bedrag van *f* 50,—, te besteden bij hun fotohandelaar.
   Als tweede prijs voor de daarop volgende collectie wordt aan de betrokken club of vereniging uitgereikt een zilveren plaquette en voor de drie inzenders persoonlijk elk een bon ter waarde van *f* 25,—.
   Voorts wordt als derde prijs beschikbaar gesteld een bronzen plaquette en voor de inzenders elk een waardebon van *f* 10,—.
6. De eerste prijs is een wisselprijs, terwijl de zilveren en bronzen plaquettes definitieve prijzen zijn.
   De wisselprijs zal vergezeld gaan van een diploma, houdende de naam van de club of vereniging aan wie de wisselprijs is uitgereikt, terwijl op de wisselprijs telkenmale zal worden gegraveerd de naam der winnende club of vereniging.
   Indien de wisselprijs drie keer achtereen wordt gewonnen, wordt hij definitief eigendom, hetgeen eveneens het geval zal zijn, indien een club of vereniging in totaal vijf keer de prijs verworven heeft.
   De winnende vereniging zal gehouden zijn de wisselbeker zorgvuldig te bewaren en vóór 1 Februari volgende op het jaar waarin de prijsuitreiking heeft plaats gehad weder aan de wedstrijdorganisatoren ter beschikking te stellen ten dienste van de komende wedstrijd.
7. Alle inzendingen moeten uiterlijk 1 Maart 1951 aan het secretariaat van het Organisatie-Comité „Fotobeurs 1951", N.Z. Voorburgwal 326/328, Amsterdam-Centrum zijn bezorgd.
   De ingezonden foto's worden na afloop van de Fotobeurs 1951 zo spoedig mogelijk aan de betrokken clubs of verenigingen teruggestuurd.
8. Door inzending verklaren de makers der foto's zich er mede accoord, dat hun foto's in de daarvoor in aanmerking komende bladen worden gereproduceerd zonder toekennen van enige verdere vergoeding.
9. Aan de ingezonden foto's zal alle zorg worden besteed, doch het Organisatie-Comité aanvaardt geen aansprakelijkheid voor beschadiging of teloorgaan der foto's door welke oorzaak en door wie ook ontstaan.
10. In alle gevallen waarin dit reglement niet voorziet, beslist voor alle inzenders bindend het Organisatie-Comité „Fotobeurs 1951".

Ook voor de vakfotografen

een belangrijke fotowedstrijd tijdens de Fotobeurs

Het Organisatie-Comité organiseert, naar wij vernemen, ook voor de vakfotografen een zeer interessante wedstrijd, waarbij onderscheid gemaakt zal worden tussen de portretfotografie, de technische en reclamefotografie, de illustratieve en persfotografie en vrij werk. Een competente jury uit vakkringen zal hierbij worden geïnstalleerd en de geldprijzen mogen royaal worden genoemd. De copyright-kwestie blijkt op bevredigende wijze geregeld te worden. Deze wedstrijd wordt hoofdzakelijk georganiseerd ten einde de talrijke belangrijke vertegenwoordigers uit handel en industrie, die de Fotobeurs plegen te bezoeken, op een voortreffelijke expositie in de gelegenheid te stellen zich te oriënteren omtrent het kunnen van de Nederlandse vakman. Dit lijkt ons een belangrijk punt. In het volgende nummer hopen wij het wedstrijdreglement volledig te kunnen publiceren; laat deze voorlopige mededeling een prikkel zijn reeds nu de noodzakelijke voorbereidingen te treffen! Het minimum fotoformaat zal waarschijnlijk (behoudens voor persfoto's) zijn 40 × 50 cm.

Foto-Kino Sanders heropende een totaal verbouwd en gemoderniseerd bedrijf te 's-Gravenhage op 30 Nov. j.l..

H. C. Schoonenberg opende op 17 Nov. aan de Pleinweg te Rotterdam een nieuw filiaal.

Nic. Smit („Het Zuiden") heropende in Zaandam op 17 Nov. jl. (na brand in 1949) een totaal herbouwde zaak.

Aan allen alsnog ook op deze plaats onze gelukwensen.

26e Jaargang, Nummer 1, Januari 1951

BONDSNIEUWS

Officieel orgaan
van de Bond van Nederl.
Amateurfotografen Vereen.
Opgericht 11 Maart 1922

Goedgek. bij Kon. Besluit van 11 Mei 1926 No 57 en 10 April 1935 No 31
Redactie: G. A. W. WAGENAAR, van Neckstraat 14, 's-Gravenhage.
Bondssecretariaat: Dupontplein 5, Amersfoort.

BONDSGELUIDEN

Het ziet er in de wereld niet al te best uit. Van vrede en in mensen een welbehagen, is niet erg veel te merken, en nu we weer aan het begin van een nieuw jaar staan, waarvan zelfs de grootste optimist niet zou durven voorspellen, dat het een goed jaar zal zijn, klinkt het min of meer banaal en misschien ironisch om iemand een gelukkig nieuwjaar te wensen. Want in deze wens komt over het algemeen niet alleen tot uiting, dat men iemand geluk toewenst, wat natuurlijk onder alle omstandigheden op zijn plaats is, — wie zou niet een beetje geluk kunnen gebruiken, — maar ook klinkt er een zekere verwachting in door, een verwachting die wijzen zou op de mogelijkheid van de vervulling van deze wens. En dat is nu iets wat wel volkomen in de lucht hangt.
Laten wij ons bepalen bij het eerste. Laten wij al onze Bondsvrienden veel geluk wensen, voor altijd en in alle omstandigheden, en dan in het bijzonder voor het nieuw aangevangen jaar.
Het gaat de Bond lang niet slecht. Moge dit zo bestendigd blijven in 1951, wat dan vanzelf wil zeggen, dat het ook al onze verenigingen goed zal gaan.

De „Bondswedstrijd 1951" is een nieuw experiment. Voor het eerst weer verenigingswedstrijden.
Niemand van het Bondsbestuur kan zeggen hoe dit op zal nemen, niemand ook uit de afzonderlijke verenigingen kan dit met zekerheid zeggen, want elke vereniging beslist voor zichzelf of ze mee zal doen of niet.
Wij spraken kort geleden enkele bestuursleden van enige verenigingen, die hun twijfel uitspraken over hun al of niet meedoen. En dit was dan voornamelijk op grond van het feit dat ze er aan twijfelden of er wel voldoende goed werk te verzamelen zou zijn in hun vereniging.
Dit lijkt ons overdreven. Welke grote vereniging kan van 10 verschillende leden niet één foto insturen? Welke middelgrote niet 8 en welke kleine niet 6?
Juist om de kansen zoveel mogelijk gelijk te maken, is de wedstrijd verdeeld in drie verschillende groepen, en elke groep is een afzonderlijke wedstrijd, met een eigen wisselprijs.
Bovendien kan elke vereniging zichzelf plaatsen in elke willekeurige groep, en als dus de voorwaarden in de ene zo zijn, dat men denkt er niet aan te kunnen voldoen, dan is er een andere met lichtere voorwaarden.
Dit moet immers slagen.
Bovendien is het de wens van de verenigingen zelf, duidelijk uitgesproken op de laatste jaarvergadering.
Daarom zijn onze verenigingen aan zich zelf verplicht nu ook alle medewerking te geven. Gebeurt dit, dan verwachten wij een resultaat, zoals nog nooit te voren is bereikt.
De wedstrijdvoorwaarden zijn reeds in het bezit van de verenigingssecretarissen, of zij staan op het punt ze te ontvangen.

Wij willen niet nalaten om ook nog eens te wijzen op de wedstrijd die uitgeschreven is door de Nederlandse Vereniging van Leveranciers van Fotoproducten, voor de eerste maal aangekondigd in het Septembernummer van Bondsnieuws.
Deze wedstrijd heeft zeer aantrekkelijke voorwaarden en is evenals de Bondswedstrijd een zaak voor de verenigingen.
De eisen zijn lichter dan voor de Bondswedstrijd, maar aan de andere kant doen alle verenigingen mee in dezelfde groep, waardoor dus alle verenigingen op dezelfde fotografische prestaties geschat worden.
Ook deze maand vindt men op blz. 26 van dit nummer nog eens de wedstrijd uitgebreid aangekondigd, waarnaar wij verwijzen, met de dringende aanbeveling, ook hieraan mede te doen.

ONZE VERENIGINGEN

WAGENINGSE A.F.V. TE WAGENINGEN.
Lokaal: Rest. „De tien zilverlingen"; aanvang: 7,30 uur.
19 Jan.: Jaarvergadering met fotocollectie van de U.A.F.V..
16 Febr.: Fotocollectie België (Bondscollectie).

ENSCHEDESE FOTOKRING TE ENSCHEDE.
Lokaal: Gebouw Irene; aanvang 7,30 uur.
13 Febr.: Competitie-wedstrijd. Fotocollectie Rotterdam.

LEIDSE A.F.V. TE LEIDEN.
Lokaal: „De Doelen", Rapenburg 2; aanvang 8 uur.
22 Jan.: Vierde ronde competitie.

A.F.V. „WESTFRIESLAND" TE HOORN.
Lokaal: Café Pijl; aanvang 8 uur.
Bijeenkomsten op 18 Jan., 1 en 15 Febr. enz..

BOSSCHE A.F.V. „DE CAMERA" TE 's-HERTOGENBOSCH.
Lokaal en uur van aanvang; niet opgegeven.
22 Jan.: Collectie kleurdia's van de R.P.S. te Londen.
5 Febr.: Werkavond.

A.F.V. „ZUIDERLICHT" TE HOENSBROEK.
Lokaal: Café Rest. Canisius Akerstraat; aanvang 8 uur.
Vergaderdata: 2 Febr.; 2 Maart; 30 Maart; 26 April; 24 Mei; 21 Juni en 16 Aug.
Secr. de heer A. G. Ermers, Markgravenstraat 4 te Hoensbroek.

A.F.V. „ROTTERDAM" TE ROTTERDAM.
Lokaal: zaal v. d. Heineken's Bierbrouwerij Mij, Croosw.singel; aanvang 8 uur.
17 Jan.: Bespreking Bondscollectie uit Venlo. Vierde ronde „Foto van de maand". Onder de schijnwerper.
31 Jan.: Bespreking der foto's ingezonden voor de Kerstsalon en -tentoonstelling van de A.F.V.R. door een der juryleden.
24 Jan.: Jaarlijkse algemene ledenvergadering.

A.F.C. „DE MAASSTAD" TE ROTTERDAM.
Lokaal: Crooswijkse kade 15a; aanvang 8 uur.
18 Jan.: Algemene ledenvergadering.
29 Jan.: Projectieavond. 50 kleurplaatjes van de Royal P.S. te Londen.
8 Febr.: Werkavond. Het vergroten van moeilijke negatieven.

FOTOKRING „EEMLAND".
Vergaderplaats: Frank's Hotel, Berkenweg te Amersfoort; aanvang 8 uur.
6 Febr.: Lezing door de heer Joh. Scholten te Haarlem over zijn eigen werk.

MEER MOGELIJKHEDEN

Het is volstrekt niet onmogelijk dat we in dit verenigingsjaar, lopende tot 1 Mei 1951, tot een totaal van 75 aangesloten verenigingen komen. We naderen de 70 al aardig, en met de opgaven in de officiële berichten van deze maand hebben we het totaal van 69 bereikt. Het moet toch wel duidelijk zijn dat er over het algemeen een sterke tendenz is om zich te verenigen en om zich dan als club aan te sluiten bij de Bond. Dit laatste

is eigenlijk nooit een punt van overweging meer, want men zegt eenvoudig: een nieuwe vereniging, dús aansluiten bij de Bond.
In nog lang niet alle daarvoor in aanmerking komende plaatsen in ons land bestaan verenigingen.
In deze rubriek hebben wij nu een jaar lang plaatsen opgenoemd, met een aantal inwoners dat doet verwachten dat er toch voldoende belangstelling en mogelijkheid moet zijn voor een te stichten vereniging. Het is zo doodeenvoudig, want wie er ook maar idee heeft dat zoiets kans op slagen heeft, hoeft alleen maar ons algemeen secretariaat, Dupontplein 5 te Amersfoort, er van in kennis te stellen, en dan rolt de zaak vanzelf verder.
Hier zijn nog enkele van die plaatsen:

Ter Apel	± 16300 inwoners
Tiel	± 13000 inwoners
Veendam	± 14100 inwoners
Valthermond	± 13000 inwoners
Winschoten	± 16000 inwoners

Probeert het eens! Er zijn op deze wijze al meer verenigingen gesticht.

OFFICIËLE BERICHTEN

Er zijn weer twee nieuwe verenigingen die zich hebben aangesloten bij de Bond. Wij heten deze verenigingen van harte welkom en hopen op een prettige en nuttige samenwerking.
Op 11 Dec.:
De A.F.V. „Noord Veluwe" te Elburg. Voorzitter: de heer H. Helseman, Beekstraat 26 Tel. 291; Secretaris: de heer A. W. Hup, Jufferenstraat 16; Penningmeester: de heer J. de Reuver, Nunspeterweg 3, allen te Elburg.
Op 13 Dec.:
Haagse F.C. „Moerwijk" te Den Haag. Voorzitter: de heer W. P. Pannevis, Moerweg 176; Secretaris: de heer Th. J. Allers, Rotgansstraat 55; Penningmeester: de heer K. Roosnek, Melis Stokelaan 43, allen te Den Haag.

BUITENLANDSE TENTOONSTELLINGEN en/of WEDSTRIJDEN

Op de volgende buitenlandse salons kwamen de daarachter genoemde Nederlandse fotografen met hun werk uit:

The Lincoln Salon 1950/51, Lincoln.
G. M. la Rivière, Rotterdam; C. J. J. Schaepman, Zwolle.

Tenth Victoria Salon of Photography 1950, Melbourne.
Mevrouw B. Clement—van Loenhoud, Rotterdam; C. J. J. Schaepman, Zwolle.

Salon International d'Art Photographique 1950, Brussel.
C. J. J. Schaepman, Zwolle; Johs. Scholten, Haarlem.

Salon Internacional de Arte Fotografico, Barcelona.
Mevrouw B. Clement—van Loenhoud, Rotterdam; C. J. J. Schaepman, Zwolle.

14th Milwaukee International Exhibition of Photography, Milwaukee.
C. J. J. Schaepman, Zwolle; Johs. Scholten, Haarlem.

Van de heer Schaepman, Zwolle, werden ook nog foto's aangenomen voor de volgende salons:
International Exhibit of Photography of the Photographic Society of America 1950.
XXVe Fotosalon Internationaal Fotoclub Vooruit, Gent.

Komende buitenlandse salon:
Il 2e Festival Internazionale del Fotocolore, Torino, Italië, alléén kleurendia's. Inschrijvingsformulieren zijn verkrijgbaar bij het Secretariaat van de Buitenlandse Dienst: J. Akkerman, Nolensstraat 5c, Rotterdam.

DE TWAALFDE KERSTSALON VAN DE A.A.F.V.

Het is duidelijk dat deze tentoonstelling elk jaar aan belangrijkheid wint, wat in de eerste plaats blijkt uit de stijgende betekenis van het tentoongestelde werk, en in de tweede plaats uit de voortdurend groter wordende belangstelling bij de opening, waar wel menigeen, die iets te betekenen heeft in de amateur-fotografie, aanwezig was.
Meer en meer vindt men in Nederland, dat dit voor de Nederlandse amateur-fotografie de vertegenwoordigende tentoonstelling is. Nu dit wel zo duidelijk blijkt, staat hiermee tevens vast, dat deze tentoonstelling nooit meer kan verdwijnen, omdat er in ons land behoefte aan is.
Wij kunnen dan ook niet nalaten de A.A.F.V. geluk te wensen met het 12 jaar geleden genomen initiatief, vooral omdat het toen niet was vast te stellen hoe deze onderneming zou uitgroeien. Het ligt minder op onze weg om hier nog het tentoongestelde werk te bespreken. De plaatsruimte zou ons ontbreken, en er zullen in dit blad nog wel uitingen van komen.
Kort moge gezegd worden, dat deze 12e Kerstsalon onaanvechtbaar de beste was van alle voorgaande salons, en..... zo moet het ook zijn, het is een teken van gezondheid.

FOTOTENTOONSTELLING „FLEVO"

Van 21 December 1950 tot 1 Januari j.l. heeft de fotoclub „Flevo" te Huizen haar éénjarig bestaan herdacht, door het houden van een fototentoonstelling. Medewerking werd verleend door de zusterverenigingen „'t Gooi" te Hilversum en „Chefana" te Naarden.
Er waren in de gezellige foyer van het Plankenierstheater te Huizen heel wat belangstellenden bijeen, toen de voorzitter van „Flevo", de heer J. Philips, zijn openingswoord sprak. Spreker releveerde het feit, dat de propagandaleider van de bond, de heer W. J. A. Bartels, een jaar geleden „Flevo" ten doop hield. Het zou een waagstuk kunnen worden genoemd, dat thans een tentoonstelling wordt gehouden. De expositie wil echter geen kunstwerken naar voren brengen, doch louter een beeld geven, wat in de amateurfotografie in clubverband kan worden bereikt.
De heer Philips wees er ten slotte nog op, dat het bondslidmaatschap veel tot de bereikte resultaten door Flevo, had bijgedragen. Nadat nog het woord was gevoerd door de bondssecretaris, de heer Th. Voorenkamp (Eemland) en de heer W. J. v. d. Horst (Chefana), verklaarde de heer Philips de tentoonstelling voor geopend.

v. L.

FOTO'S GEVRAAGD

Als medewerker aan een orgaan voor een jeugdorganisatie, zoek ik foto's in het formaat 18 × 24. Onderwerpen: landschappen, mensen aan de arbeid, seizoenfoto's, stillevens en genrefoto's. *Geen* portretten. Foto's welke voor plaatsing in genoemd orgaan in aanmerking komen, worden gehonoreerd met *f* 10,— per foto als vergoeding van reproductierechten. Het auteursrecht blijft aan de maker van de foto. Al of niet geplaatste foto's worden franco teruggezonden. Zendingen te richten aan mijn bureauadres: Koningin Wilhelminalaan 15 te Amersfoort.

A. van Leeuwen.

MEDEWERKING GEVRAAGD VOOR EEN GOED DOEL

De Nederlandse Vereniging voor Tuberculosebestrijding vraagt uw medewerking. Deze hulp is niet moeilijk en vraagt ook geen financiële offers. U kunt die verlenen door eenvoudig uw oude negatieven (minimum formaat 6 × 9) te zenden aan de heer R. Blokker, Hyacintenlaan 32r te Haarlem. De negatieven worden door patiënten schoongemaakt en daarna beschilderd voor het vervaardigen van schemerlampjes. Wie helpt voor dit sympathieke doel?

Prijswinnaars der maandelijkse fotohandelwedstrijden

Zoals uit de vele affiches thans wel een ieder bekend zal zijn, vallen er maandelijks vele prijzen te winnen bij de bona fide fotohandel. Mocht men er meer van willen weten: de fotohandelaar kan er alles van vertellen.
Nu is het ons voornemen, telkenmale de prijswinnaars te vermelden, en misschien lijkt het vreemd, dat wij hieronder maar ineens een klein halfjaar afdoen, doch de gegevens bereikten ons zeer laat. In de toekomst zal dat beter blijken. Hier volgen de gelukkigen:

Prijswinnaars over de maand Augustus 1950: H. P. Demets, Amsterdam; J. G. Brugge, Bennebroek; H. de Jongh, Hilversum; P. de Bus, Eindhoven; J. v. Wessel, Huizen; Fr. Schokking, Amsterdam; P. L. Reede, Rotterdam; F. J. Bergman, Utrecht; J. C. v. d. Werft, Amsterdam; W. J. de Voogt, Dordrecht; B. v. Delft, Alphen a/d Rijn; H. Prinsen, Bredevoort; H. Aussen, Amsterdam; G. v. Lunnenburg, Haarlem; N. Pijl v. d. Vlies, Rotterdam; C. A. v. Heeckeren v. Molencate, Amsterdam; J. v. d. Vrijhoef, Amsterdam; W. v. Sijpveld, Watergang; G. v. d. Vlies, Dordrecht; M. Geuze, Rotterdam; O. C. Taets v. Amerongen, Amsterdam; J. Coreen, Amsterdam; Th. Bank, Breda; G. Schuurman, Nijmegen; H. 't Hooft, Rotterdam.

September: G. J. Schuurmans, Nijmegen; J. A. v. Krevel, Nederasselt; T. C. Rook, Krimpen a. d. Lek; J. Knol, Amsterdam; C. G. Reynierse, Rotterdam; A. A. Thöne, Tilburg; A. Willeman, Amsterdam-N; R. v. Huisstede, Rotterdam; Chr. Eskens, Amsterdam; T. de Boer, Amsterdam; C. Duijn-Ruisdijk, Amsterdam; E. Vincent, Amsterdam; H. Jansen, Boxmeer; B. Prehn, Amsterdam; H. Garnman, Amsterdam; J. Melse, Goes; J. Hofman, Deventer; G. H. Wagenaar, Rotterdam; H. Rietveld, Heemstede; G. H. Kluin, Zwolle; Fr. M. Liduinus, Utrecht; W. Siebers, Bussum; F. P. Zijlstra, Haarlem; A. P. Snoek, Amsterdam; J. Vos, Amsterdam.

October: J. v. d. Meulen, Breda; J. Knol, Amsterdam; W. Siebers, Bussum; G. H. Kluin, Zwolle; A. v. Winden, Rotterdam; H. Kenning, Amstelveen; F. H. Franke, Oldenzaal; H. de Boer, Alblasserdam; C. Mollema, Zaltbommel; J. Terpstra, Amsterdam; E. J. Menting, Haarlem; H. Prinsen, Bredevoort; Th. v. d. Heijden, Den Haag; B. J. G. Kloezeman, Amsterdam; J. Goenze, Amsterdam; B. Johansen, Eindhoven; J. Kienjet, Noordwijk; A. A. Thöne, Tilburg; H. v. Hees, Lekkerkerk; L. v. d. Meije, Zandvoort; B. v. d. Velde, Den Haag; G. la Rivière, Rotterdam; F. R. Fijn, Heer (L.); J. W. Stieneker, Amsterdam; O. Götz, Amsterdam.

November: W. H. M. Braam, Nijmegen; H. G. A. v. Os, 's-Gravenhage; W. H. Winkelman, Amsterdam; H. J. Aussen, Amsterdam; M. J. Henneman, Haarlem; P. van Roon, Rotterdam; H. 't Hooft, Rotterdam; Mej. E. Chabot, Amsterdam; C. Oostergo, Amsterdam; H. Vis, Santpoort; W. Nijveldt, Amsterdam; H. Rietveld, Heemstede; J. M. Vriesman-Warmer, Amsterdam; P. Lawende, Dordrecht; B. Kalsbeek, Laren; D. G. Lanting, Den Haag; W. Dominicus, Amsterdam; Ir J. D. Chabot, Bussum; J. P. v. d. Born, Delft; E. Mains, Heerlen; H. Steeneken, Rotterdam; G. M. la Rivière, Rotterdam; T. D. Zijlstra, Haarlem; J. W. Stieneker, Amsterdam; H. v. Hees, Lekkerkerk.

RECTIFICATIE. Het artikel over kleurenfilm in het Decembernummer, van de hand van Vico D'incerto is oorspronkelijk in de Italiaanse taal verschenen in de „Ferrania revista mensile di fotografia, cinematografia e arti figurative". Men verzocht ons, dit alsnog te willen vermelden.

Niet prettig, maar noodzakelijk

Men zal zich herinneren, dat wij in het Novembernummer een verhoging per 1 Januari 1951 van de abonnementsprijs van FOTO hebben bekend gemaakt, en ook de oorzaak daarvan hebben aangewezen: de sterk stijgende papierprijzen. Toen was zelfs nog niet te bevroeden, wat thans gebeurt, nl. dat de prijs van het kunstdrukpapier op 4.1.'51 zo calamineus hoog ligt (per dag met sprongen stijgend), dat dit voor vele bladen, die goed verzorgd voor de dag willen komen, de nekslag kan betekenen. Voor FOTO impliceert dit, dat het ook tegen de nieuwe abonnementsprijs niet meer zou kunnen verschijnen in zijn gebruikelijke samenstelling. Stilzwijgend op andere papierkwaliteiten overgaan in de veronderstelling dat het grootste deel der lezers dat toch niet merkt, ligt niet in onze aard. Liever erkennen wij eerlijk, dat met ingang van dit nummer de verhouding der beide steeds gebruikte papiersoorten noodgedwongen is gewijzigd, waardoor de grote platen anders over het nummer verdeeld komen te liggen. De kwaliteit der gebruikte papiersoorten hebben wij evenwel nog kunnen handhaven.
Hoewel dit een noodoplossing blijft, prijzen wij ons daarmee toch gelukkig, want de nieuwe abonnementsprijs voor dit jaar hopen wij hierdoor tenminste te kunnen handhaven, terwijl wij ons best blijven doen opmaak en inhoud even gezellig en gevarieerd te houden als altijd. Ook aan het aantal pagina's is niet gepeuterd.

Tip uit de practijk

Hebt U ook geen snijmachine voor grote foto's e.d.? Dan snijdt U zonder rafels en zelfs vlugger met de volgende drie artikelen. Een brede reep glasplaat, een grote en dikke plastic driehoek en een mesje, dat volgens onderstaand schetsje gemaakt wordt, en uit een scheermesje, twee metalen-bouwdoos-ijzertjes en drie schroefjes bestaat.
Gemakkelijk te verwisselen en Uw oude scheermesjes hebben eindelijk een doel. Altijd een scherp mes en doordat alle vier hoeken van één mesje te gebruiken zijn, een apparaatje dat een ongekende levensduur heeft. Door het mesje meer liggend of rechterop te laten snijden kan men resp. oppervlakkige en diepe sneden verkrijgen, en tevens karton tot op de helft doorritsen, om dozen te maken of verpakking. Men snijdt langs de driehoek met als ondergrond de glasplaat. Drukt U niet te hard als er een nieuw mesje in het apparaatje zit, want dan ritst U het glas. U zult verbluft zijn over het gemak, de snelheid en het duidelijke zicht, dat U op de randbreedte hebt (de driehoek ligt bij het snijden op de foto, niet op het af te snijden randje!).

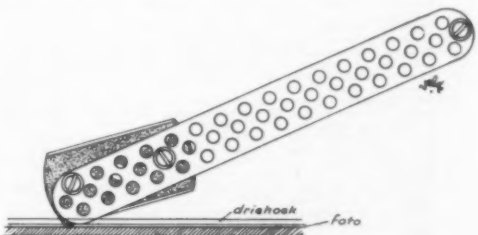

W. K. J. VAN DE VELDE

Narigheden

komen helaas wel eens voor bij hen, die van onze advertentierubrieken gebruik maken. Ten slotte treedt men in relatie met vrijwel onbekende lieden en indien alles goed wil gaan, mag toch zeker van beide zijden de goede trouw verondersteld worden. Gelukkig bestaat die meestal ook wel, en slechts sporadisch wendt een ontgoochelde zich tot ons om het hart uit te storten. Dit gebeurde kort geleden, en wij menen goed te doen, bij uitzondering en met verkregen toestemming van beide partijen, de overgelegde briefwisseling te publiceren. Zonder commentaar van onze zijde en zonder correctie onzerzijds van de spelfouten.

De fotograaf Kok v. d. Meij te Leiden schreef ons dd. 1 Nov. '50:

Geachte Heer Helfrich,

In het November no van Foto plaatste ik een advertentie waarin verschillende artikelen werden aangeboden. Als antwoord ontving ik ingesloten brief no 1. Ik stuurde de artikelen op zicht en kreeg na enkele dagen brief no 2. Hierbij moet ik bemerken dat het Spotlight 2 jaar oud was, steeds door mij zelf gebruikt f 220 heeft gekost en niets mankeerde en voor, ik meen f 85, werd aangeboden. De andere schijnwerper was wel ouder en inderdaad was het chroom niet overal meer tadeloos, maar goed het was een bruikbare lamp. Omdat ik me ongerust maakte dat inderdaad bij het terugsturen nog meer schade aan de apparaten zou komen en ze mij dwongen, tegen de afspraak in, de vrachtprijs te betalen heb ik geantwoord op het voorstel maar in te gaan, ik voelde me eenigszins in een dwangpositie, evenwel hadden ze buiten deze twee lampen ook een retoucheerspiegel ontvangen van f 4.— en ik verzocht ook deze te voldoen. Als antwoord kreeg ik toen de bemerking op de postwissel. Ik meen dat al deze manieren van handel de perken te buiten gaat, bijna zou je van oplichterij kunnen spreken. Als ik de menschen zou willen bedriegen, dan stuur ik toch niet te goeder trouw de zaken op zicht, ze kunnen bij geen interesse alles retourneren. Gaarne zag ik van U dat U in het Decemberno op een en ander de vinger wilt leggen en zodoende de eerlijke adverteerders wilt waarschuwen voor dergelijke practijken. Met dank voor Uw moeite

Hoogachtend,
Kok v. d. Meij.

Brief no 1:

Mijnheer,

Gelieve U ons per omgaand enige nadere gegevens te verlenen, omtrent het door U aangebodene, oa, Atelierschijnwerper, F 80,—, 1 Spotlight op rolbaar statief Fl. 85,—, 1 schijnwerper Fl. 12,50, retoucheerspiegels a Fl 4,50.
Uw volledige omschrijving zonodig met afbeeldingen tegemoet ziende, verblijven wij met de meeste

Hoogachting.
HOLLANDER-FOTO-SERVICE

PS Indien U zichtzending toestaat zullen wij de expeditiekosten op ons nemen.

Brief no 2:

Mijnheer,

Heden ontvingen wij Uw zending, waarover wij zeer teleurstellend zijn.
Toevallig hebben wij hier een reiziger, welke ons heeft gedienst als toeschouwer van de roestetukken en taxateur.
Er komt echter nog bij dat het spotlight door de schitterend verpakking de beugel in het genoemd apparaat wegzit zodat er behoorlijke deuken zijn ingekomen, terwijl een wieletje van het statief mist.
De schijnwerper is een zeer oud verroest en veel gebruikt ding, terwijl de spiegeltjes niet blinken maar zwart zien, het snoer is hard van ouderdom en verscheurd.
Al met al durft u een prijs te vragen welke nergens op lijkt.
Wij willen U de prijzen noemen welke onze reiziger taxeerde
Oude schijnwerper. Fl. 35,— hoog op.
Spotlight „ 60,—
Wij noemen het ongeoorloofd om dergelijke collega's op deze manier de ogen voi te smeren.
Indien U niet accoord gaat sturen wij deze rommel weer af, echter denken wij er niet aan enkele vrachtkosten op ons te nemen.
Verblijven wij met de meeste

Hoogachting.
HOLLANDER-FOTO-SERVICE

Op postwisselstrookje:

Uw oude goederen zullen wij maar behouden.
Het is echter niet meer dan billijk bij het accoord gaan Uwerzijds de vrachtkosten voor de helft te dragen vandaar dat wij het oude geraamte retoucheerspiegel hiermede vereffenen.
Inmiddels, tekenen wij.

hoogachtend
HOLLANDER-FOTO-SERVICE

Wij vroegen toestemming aan partijen tot publicatie, opmerkend dat wij ons niet de instantie achtten, in deze zonder grondig onderzoek een opinie te geven, en zeker nooit om een uitspraak te doen.

Van Kok v. d. Meij ontvingen wij deze brief:

Geachte Heer Helfferich

In antwoord op Uw schrijven, wil ik U erop attent maken dat U niet volkomen m'n bedoeling hebt begrepen daar U de nadruk legt op het chicaneren, en behandeling in Foto afhankelijk stelt van het commentaar van Hollanders Foto service. Vanzelf heb ik daar geen bezwaar tegen, maar volgens mij ligt het accent verkeerd. Het is n.l. zoo dat wanneer na een advertentie, iemand de artikelen op **zicht** vraagt en de vrachtkosten dan voor zijn rekening neemt, hij hiermede **rekening** houdt met het feit dat deze instrumenten niet aan zijn verlangens voldoen en dus worden geretourneerd, **daarom** wil hij het eerst **zien.** Het gaat dus **niet** aan als het gezondene tegenvalt, dan maar te concluderen, ik betaal dus ook de retourvracht niet, terwijl later nog getracht wordt ook een gedeelte van de eerste vrachtkosten af te trekken. **Dit is het belangrijkste waar het in m'n schrijven een U op aan komt.** Een **tweede** is of de manier van handelen en de stijl van schrijven wel in de haak is. Ik meen dat hier ook wel veel aan ontbreekt.
Het is vanzelfsprekend een goed recht van de a.s. koper te wijzen op de gebreken van één en ander en een voorstel te doen tegen een nieuwe prijs. Hier wordt echter direct de verkoper als een soort bedrieger voorgesteld, terwijl de prijs zoo rigoureus is aangepakt, dat het moeilijk is nog de redelijk te kunnen vinden. Tot slot meen ik dat hier Hollander bij het tegenvallen van de zending, eenvoudig de zaak had kunnen terugsturen voor zijn rekening.
Ik hoop dat ik nu duidelijk genoeg geweest ben en vooral de nadruk wil laten vallen op het **eerste** argument.
Met dank voor Uw bereidwilligheid dit in Foto te willen behandelen

teken ik met
Hoogachting
Kok v. d. Meij.

Van Hollander's Foto Amateur Service te Lemmer kregen wij deze brief:

Geachte redactie,

Uw bewijsnummer met schrijven betreffende de affaire van Dhr Kok v/d Meij te leiden deel ik U het volgende mede.
Dhr v/d Meij bood in Uw blad aan .
1 schinwerper op statief Fl.85.—
1 spotlight op statief. Fl. 90,—
Condities enige dagen zicht, bij niet accoord gaan werd door ons de expeditiekosten vergoed.
Hierop ontvingen wij zijn zending. zowaar wij schrokken er van hoe de man dergelijke oude roestboel durfde over te sturen voor die prijs! Schijnwerper. hierin bevonden zich spiegeltjes welke zwart vebrand waren van de hitte, het buizenstatief moest verchroomd heten maar het was een en al roest. het snoer was hard en verscheurd van de ouderdom.
Het spotlight wasvan weerkanten ingedeukt de lens zit een gat in met twee scheuren. er miste van het statief een wieletje af. de knoppen aan het spotlight ontbreken...
Indien U de correspondentie van ons gelezen had zou U een heel andere indruk gekregen hebben, dan U ons schrijft.
Wij hebben dit oude spulletje laten taxeren welk maximum bedrag alles Fl 95,— hoog op kon brengen
Dit hebben wij v/d Meij medegedeeld waarmede hij accoord ging.
Echter na het bedrag gestort te hebben meende hij nog het bedrag Fl 4,50 voor de ode retoucherspiegelnog te zullen innen.
Hierop hebben wij hem beantwoord dat de vrachtkosten. 7,50 (Fl) bedraoegen, waarvan hij volgens ons bij het accoord gaan de helft der kosten behoord te dragen.
Bij het niet accoord gaan zouden wij de expeditiekosten op ons nemen.
Echter was deze bij de prijs van het spotlight inbegrepen, maar hebben wij verzuimd dit te melden.
Reeds eerder hebben wij zaken met de man gedaan waarvan wij niet zo bedrogen uitkwamen als deze keer. als gebrek heeft de man dat hij de artikelen zonder verpakking overzend, wat met dergelijke artikelen nu eenmaal niet gaat.
Hiermede hoop ik U voldoende te hebben ingelicht, waarover ik eveneens gaarne Uw opinie zal vernemen.
Met de meeste

hoogachting
HOLLANDER-FOTO-SERVICE

Belangrijke Belgische firma,

fabrikant van foto- en cinematografisch materiaal voor studio's en laboratoria,

zoekt vertegenwoordiger

wel ingevoerd op dit gebied in Nederland

Brieven onder no F 6570 Bureau „FOTO", Hengelo

Wegens omstandigheden

TE KOOP:

FOTOHANDEL

Bestaat 25 jaar. Ruime bestaansmogelijkheid. Benodigd kapitaal f 6000,—. *Spoed!*

Brieven onder no F 6571 Bureau „FOTO", Hengelo.

F 45a-H

MOMENTJES

Prijs voor elke adv. 15 x 53 mm of gedeelte daarvan **f 1.50, bij vooruitbetaling.** *Inzending uiterlijk tot de 1e van elke maand. — Girorekening 42994 Voor brieven onder nummer 30 ct extra*

PERSONEEL AANGEBODEN:

JONGEMAN, in het bezit van vakdiploma's en middenstandsdiploma en Mulo-opleiding zag zich gaarne geplaatst in Fotohandel of als reportage-persfotograaf, om zich een levenspositie te verwerven. Br. no F 6601 Bur. „FOTO", Hengelo.

TE KOOP:

AANGEBODEN: Siemens Standard 16 mm film projector, als nieuw, laatste type, met Kinon Superior f 5, regelweerst., terugspoelinrichtg. etc., z. koffer, *f* 400,—. KUIJNTJES, Jansbuitensingel 12, Arnhem. F 6579

AANGEBODEN: Voigtländer Spiegelreflexcamera met matglasinstelling. Heliar 3,5 Compur 1 t/m 1/250 sec met tas en 2 filters, samen *f* 250,—. Weinig gebruikt en ziet er uit als nieuw. Onder volle garantie. Verder 2 Agfa 5 × 5 diaprojectoren, pracht apparaten compleet met lamp *f* 50,— p. st.. Emel 8 mm opname-camera nieuw *f* 225,—. Kodascope 8—35 met transformator en leren koffer nieuw *f* 425,—. FOTO BLEEKER, Voorstreek 68, Leeuwarden. F 6605

AANGEBODEN: zo goed als nieuwe Rolleiflex-Automaat, type 1948, met Xenar 3,5 (T-gecoat) in paraattas, *f* 425,—. De volgende originele Rollei-toebehoren: 1 stel voorzetlenzen met Parkell 33—50 cm; 1 stel voorzetlenzen met Parkell 50—80 cm; 1 zonnekap, 1 lichtgeel filter, 1 middelgeel filter, 1 oranje filter, alles met bajonet. Prijs samen *f* 130,—. Br. no F 6611 Bur. „FOTO", Hengelo.

TE KOOP AANGEBODEN: laatste model Kine-Exakta-Varex met Meyer Görlitz Primoplan f : 1,9 coated, gloednieuw in paraattas. Prijs *f* 700,—. Ook genegen te ruilen tegen Leica IIIc of IIII Summitar f : 2. Event. bijbetaling mijnerzijds. Br. no F 6607 Bur. „FOTO", Hengelo.

Voor Speed Graphic 23 AANGEBODEN: grootthoek Tessar f : 6,3 F = 85 mm gedelf. in compur, niet gesyncht. *f* 80,— en Kodak Ektar f 4,5 F = 101 mm gecoat in Flash Supermatic Shutter *f* 135,— beide op Pacemaker lensplankje met bijbehorende afstandsschaal in meters. Voorts enkele dubbele Graphic filmholders *f* 12,— per stuk. NAEFF, van Kinsbergenstraat 77, Den Haag, Tel. 335413. F 6582

Wegens overcompleet van amateur TE KOOP: Stewartry Synchronizer met zakbatterij voor Leica camera's. Zeer weinig gebruikt en uitstekend werkend *f* 45,— (nieuw *f* 78,). Electrophot electr. belichtingsmeter, nauwkeurig instrument *f* 28,— (nieuw *f* 53,—). K. HEIJS, Bergstraat 22, Gennep. F 6580

Aangeboden: z.g.a.n. LEICA IIIc (verchroomd) met Elmar 3,5—5 cm (T-gecoat) en Sonnar 1,5—6 cm (gekoppeld, niet gecoat) met paraattas en zonnekap voor Elmar en een Horvex bel.meter voor Leica. Totaalprijs *f* 775. Br. no F 6610 Bur. „FOTO", Hengelo.

AANGEBODEN: a. Camera Zeca-Primus, lens Rodenstock-Trinar f : 3,8, sluiter 1—1/150 sec, zelfontsp., form. 6 × 9 of 6 × 4,5 cm m. tas. b. G.E. bel.meter type DW 58, m. tas. Alles in prima staat. DE JONG, Leijenseweg 95, Bilthoven. F 6604

Bijzondere aanbieding: ALPA REFLEX, in staat van nieuw, 2,9 lens, gekoppelde afstandsmeter en matglasinstelling, paraattas en diverse filters *f* 450,—. R. HAAKMEESTER, Rochussenstraat 129 d Rotterdam. Tel. 50344. F 6603

KLEURVERGROTINGEN OP PAPIER

Van Uw kleurendia's kunt U verbluffend goede vergrotingen laten maken. De kleurweergave is verrassend goed en absoluut houdbaar.

Een 18 x 24 kost slechts *f* 19.50 bij:

Centrale Foto Werkplaats Cöntze

Beyerlandselaan 188 - Rotterdam-Z
Telefoon 73.8.20 en 75.1.86

AANGEBODEN: Klapcamera 6 × 9 Kodak Vigilant lens f : 4,5 F = 10,5 cm. Anastigmaat, Romponispanner, Sportzoeker, Flitslichtaansluiting, lens coated plus zonnekap en geel filter (2 ×) Kodak. Prijs ƒ 90,—. Glanspers 13 × 18 Galvanitas 220 Volt. Prijs ƒ 15,—. Alles in prima staat. P. TH. PETIET, Oostzeedijk 80 a, Rotterdam O. F 6606

TE KOOP: Super Baldina kleinbeeld, gekoppeld, compur 1—300, lens:Schneider Radionar f : 2,9 F = 5 cm parallaxvrije zoeker met paraattas ƒ 200,—. Unieke lens: Tessar f : 2,7 F = 16,5 cm zeer geschikt als telelens ƒ 150. Practiflex gesynchr. lens: Berthiot f : 1,5 F = 5,5 cm, koopwaarde ƒ 665, voor slechts ƒ 300. Alles in prima staat; bij totaalkoop ƒ 100 minder. Goedestraat 17bis Utrecht. F 6600

TE KOOP: dubb. 8 mm filmcamera Cine Nizo, instel. obj. Berthiot Cinor 1,9, vier snelheden, één-beeldknop, terugwikkelinrichting enz. met tas en bijbeh. hulpstukken no 343344; Cine Kodak Eight 40 proj. 8 mm compl. met koffer, reserve-lamp, draaiklaar no 60523 A; Dralowid 8 mm proj. compl. (defect) no 3320; Kinostatief; 18 cm Voigtländer obj.; 5 Phil. flitsl. (dwergfitting); 6 st. foto-stand: 13 × 18 (dwars) compl.; 9 × 12 filmp. chassis; proj. scherm, (landkaart wit) 100 × 120; Koopjes! C. A. v. PROOIJEN, Molenvijver 32 Rotterdam. Na 7 u. n.m.. F 6599

Door gebrek aan opvolger voor bekwaam jong vakman P.G. in het noorden des lands tegen billijke prijs te koop FOTO-ATELIER annex fotohandel. Winkelhuis met woning te huur. Geen woningruil. Spoed gewenst. Br. no F 6598 Bur. „FOTO", Hengelo.

TER OVERNAME: Donka glanspers 18 × 24 met plaat 220 V, als nieuw ƒ125; Eigenb. vergr.app. (aanzet-pl.camera) voor neg. 6 × 6 t/m 9 × 12, lens f 6,8—F 13,5 (28493) compl. met vergr.tafel 45 × 65, welke vert. verstelb. 1.20 m, geheel netjes afgewerkt, zeer goed bruikbaar ƒ 35; Eenv. stereo(box)camera met kijker ƒ 8; Vert. verstelb. lampstatief compl. ƒ 9; nieuwe afstandsmeter ƒ 7,50; rolstrijker 23 cm ƒ 3,50; geel filter m ⌀ 24 met zonnekap ƒ 2; leren tas 13 × 7,5 × 17 cm ƒ 2,50; Jaargang Focus '49 geb. in orig. band ƒ 10; Jaargang Focus '50 ƒ 7,50; Foto '50 ƒ 6; Gevaert Handboek, nieuw (cat. prj ƒ 15) ƒ 10; 1001 tips (Loopuit) ƒ 3; Op Fotojacht (Craeijbeckx) ƒ 1,20; Flitsfotografie (de Korte) ƒ 1,40; Zelf vergr. maken (D. Boer) ƒ 1; Zelf ontw. en afdr. (D. Boer) ƒ 1; Al het aangebodene is als nieuw. B. J. BAKKER, Kornputsingel 36—1 Steenwijk. F 6597

TE KOOP: Sonnar 2—5 cm (gedelineerd) voor Contax ƒ 100,—. Platencamera 9 × 12 met Eurynar 4,5—13,5 cm, dubbele uittrek, sluiter 1—1/100 sec met lederen tas. 5 platencass., filmpackcass., vlakfilmhouders, ongev. 2 dozijn platen en drooglek ƒ 45,—. Br. no F 6594 Bur. „FOTO", Hengelo.

Aangeboden: LEICA III met Summitar F : 2—5 cm, bijna niet gebruikt tegen de prijs van ƒ 750,—. Br. Appelstraat 63, Den Haag. F 6593.

TE KOOP: 16 mm projectieset, t.w. a: Kodascope E, lamp 400 Watt (kan 750 Watt in), met weerstand ƒ 400; b: Kofferscherm (zilver) 100 × 130 ƒ 50; c: originele Kodakviewer m. bewegend beeld ƒ 75; d: 500 à 600 meter Degebo natuurfilm „Van pool tot evenaar" op 1 grote spoel ƒ 100. Alles in onberispelijke staat, totaalprijs in één koop ƒ 550. Te zien, liefst 's avonds na afspraak. Pres. Rooseveltweg 98b, Utrecht. F 6587

KODAK GRAFLEX 4 × 5" (éénoog reflex) met Tessar 1 : 4,5—16,5 cm, gordijnsluiter tot 1/1000 sec, in prima staat voor ƒ 125. Even'. camera of lens apart te koop voor resp. ƒ 60 of ƒ 75. Br. no F 6588 Bur. „FOTO", Hengelo.

AANGEBODEN: wegens omst. Praktiflex kl.b. reflexcamera, nw model met autom. wegklappende spiegel met Oude Delft F : 2,8 5 cm en Berthiot F : 3,5 10 cm (2 × tele). Beide coated. Toestel en lenzen nieuw! Nw. par. tas en 3 tussenringen en draadontsp. Winkelprijs ƒ 510, voor ƒ 350. G. v. BOHEEMEN, Fred. Hendrikstraat 104, Utrecht. F 6584

TE KOOP: Alpa Reflex 24 × 36, Angenieux-Alpar f : 2,9—5 cm, gekoppeld 1 sec—1/1000. Zonnekap, geel en U.V. filter, VZ lens II, paraattas, draadontspanner. Alles als nieuw. Is gecoat. Nieuwprijs ± ƒ 800. Bod gevraagd. Tevens Agfa Karat Kleinbeeld f : 6,3—5 cm ƒ 50.DUIJKERS, Lange Nieuwstr. 216, Tilburg. F 6622

AANGEBODEN: uitst. onderh.Hensi Kleinbeeld Vergr.apparaat met 2 maskers, plastic hoes en snoerschakelaar ƒ 60. HARTING, Noordkislaan 1, Almelo. F 6621

Aangeboden: FOTO-ATELIER op eerste stand Den Haag met huurovername, vrij bovenhuis met ged. inboedel. Br. no F 6620 Bur. „FOTO", Hengelo.

AANGEBODEN: zo goed als splinternieuwe Rolleiflex automaat 6 × 6 model 1949 met Tessar 3,5 coated. Met paraattas, filters en zonnekap, prijs ƒ 500 (event. te ruil voor z.g. a.n. Leica). Alsmede aangeb.: Super Ikon'a 6 × 6 Model 1950 met Tessar 2,8 coated. Met paraattas, filters (als nieuw) prijs ƒ 450. De Amerikaanse Norwood Director electr. bel.-meter geheel compleet met Photodisk en Photogrid, in orig. etui (als nieuw) prijs ƒ 145. A. BROSENS, Julianapark 4, Haarlem. F 6617

Tegen billijke prijs AANGEBODEN: Magnifax (Optico-techna) vergrotingsapparaat 6 × 9 met dubbele condensor, optiek 4,5 uitwisselbaar en instelbare lamp. Compleet met stel maskers. Opemus, (Optico-techna) vergr.-apparaat 4 × 4, halve condensor, optiek 4,5 en bijbehorende maskers, voor glasloos vergroten. Beide toestellen zijn zo goed als nw. en slechts enkele malen gebruikt. Tevens aangeboden: halve condensor ⌀ 115 mm ƒ 7,50; 2 Philipslampen HP 300 met een smoorspoel samen ƒ 25; 3 nieuwe Philips Photo-Mirentalampen, samen ƒ 25. B. J. VREESWIJK, Kastanjelaan 2, Halfweg. Tel. K 2907—614. F 6615

TE KOOP wegens omstandigheden: 1 Rolleicord Model 1950 lens Triotar F : 3,5 (coated), synchro aansl. Nieuw, nog niet gebruikt, prijs ƒ 300. 1 Vito kleinb. lens Skopar f : 3,5, Prontor S sluiter (1 tot 1/300 sec) synchro aansl., coated met paraattas (niet gebruikt) prijs ƒ 165. Br. no F 6613 Bur. „FOTO", Hengelo.

Ter overname wegens dubbele zaken in de stad Groningen, een FOTO-ATELIER annex FOTOHANDEL op eerste stand, zonder woningruil. Zij die in het bezit zijn van de vereiste diploma's en contanten, gelieven te schrijven onder no F 6614 Bur. „FOTO", Hengelo.

TE KOOP GEVRAAGD:

GEVRAAGD: Rolleiflex-Automaat met Tessar 2,8, met tas. Prima verticaal 9 × 12 vergrotingsapparaat (fabrieks) met condensor. Br. no F 6612 Bur. „FOTO", Hengelo.

GEVRAAGD: a. 6 × 9 platencamera met aanlegcassettes, liefst dubb. uittrek, optiek niet belangrijk; b. groothoeklens Schneider Angulon 1 : 6,8—6 cm, met synchrooncontact. Br. m. omschr. en prijs onder no F 6589 „FOTO", Hengelo.

Te koop gevraagd: ROLLEIFLEX of ROLLEICORD event. te ruilen voor prima Leica III. Br. Emmastraat 11, Rijswijk. Tel. 119967 (K 1700). F 6609

Gevraagd: KLEINB. CAMERA m. gek. afst.-meter en 8 mm filmcam. Br. m. prijs aan Ir M. J. LE CLERCQ, Kloosterkade 168, Delft. F 6576

Te koop gevr.: VERGR.APPARAAT 13 × 18 cm: Atelier verl. inst. Optiek 21 en ± 36 cm event. tele liefst in sluiter. BROEKHUYSE, Oudemansstr. 103, Den Haag. F 6575

Gevraagd: Kleinb. SPIRAALONTWIKKELDOOS van Zeiss-Ikon, Triotar 1 : 4, ƒ = 8,5 cm voor Contax en reflexinrichting Panflex voor Contax. C. J. TIRION, Mauvestr. 84, 's-Gravenhage. F 6652

Gevraagd: KINE EXAKTA toebehoren en literatuur: o.a. tussenstukken voor micro- en macrofotografie, filters ⌀ 32 mm, vergr.app., repro-arm., Oehlinger: Mikrofotografie mit der Exakta, etc., Br. met prijsopg. no F 6596 Bur. „FOTO", Hengelo.

GEVRAAGD: Vergrotingstoestel 6 × 6, vergrotingsraam, negatiefhouder 6 × 6 en vergrotingslens voor 1 : 7,5. J. HAAGSMA, Korenbloemstraat 134, Zwolle. F 6595

Te koop gevraagd: TECHNISCHE CAMERA 9 × 12 of 13 × 18 met of zonder lenzen. Liefst met bijbehorend statief. Br. met uitterste prijsopgave en event. afbeelding van het aangebodene onder no F 6590 Bur. „FOTO", Hengelo.

Te koop gevraagd: ROLLEICORD of ROLLEIFLEX. Br. met omschr. (type en fabr.jaar) en prijs onder no F 6608 Bur. „FOTO", Hengelo.

Gevraagd: ROLLEIFLEX AUTOMAAT, liefst model 49 of 50, eventueel met toebehoren. Sluiter gesynchr., lens Tessar 3,5 of 2,8. Br. met prijsopgave onder no F 6586 Bur. „FOTO", Hengelo.

Te koop gevraagd: STEREOREFLEXCAMERA. Bij voorkeur Rolleidoskop, Heidoskop of Voigtländer Stereoreflektoskop 6 × 13 of 4,5 × 10,7. Aanbiedingen met gegevens en prijs onder no F 6585 Bur. „FOTO", Hengelo.

Te koop gevr.: een 18 × 24 REISCAMERA, dubbele uittrek, met of zonder optiek en minstens een cassette. Br. met omschr. en prijs, onder no F 6583 Bur. „FOTO", Hengelo.

TE KOOP GEVRAAGD: 1 vergrotingsapparaat 9 × 12 met dubbele condensor; 1 Leitz Valoy vergrotingsapp. met lange zuil. Aanbiedingen B. J. VREESWIJK, Kastanjelaan 2, Halfweg. Tel. K 2907—614. F 6616

GEVRAAGD: prima fototoestellen, o.a. Leica, Retina, reflex- en sportcamera's; projectors, microscopen, prismakijkers, enz.. TH. FRENSCH, Spui 204, Den Haag. F 6625

GEVRAAGD: lens ± 30 cm in compound, vergr.app. 13 × 18, verticaal; aanb.: Bunderstraat 41, Schijndel. F 6623

Te koop gevr.: 2-zuilige ATELIER-CAMERA. Brieven no F 6624 Bur. „FOTO", Hengelo.

RUILEN:

WELKE HANDELAAR ruilt nieuwste W. Prins Encycl. tegen Foto-art.? Br. no F 6591 Bur. „FOTO", Hengelo

AANGEBODEN: Rolleiflex 6 × 6, Tessar 4,5—7,5 cm, slingertransport, zonnekap, 3 proxaren, geel filter en tas. (toebehoren origineel Rolleiflex). In goede staat, in ruil voor gelijkwaardige reflex-camera met verwisselbaar objectief. Roosendaalseweg 22, Etten N.Br. F 6581

DIVERSEN:

AANGEBODEN: 1 Karat 36 lens Xenon 1 : 2 voor ƒ 390 z.g.a.n.; 1 Bessa camera 6 × 9 lens 4,5 Prontor II voor ƒ 95; 1 Franca camera 6 × 9 lens 4,5 voor ƒ 55; 1 Kodak klapcamera 6 × 9 lens 6,3 in tas ƒ 45; 1 Bessa klapcamera 6 × 9 lens 6,3 in tas ƒ 45; 1 Wirgin klap 6 × 9 lens 4,5 Prontor II ƒ 94; 1 Voigtländer 6 × 6 camera, reflex lens 7,7 in tas ƒ 45; 1 Kodak Vest pocket 4 × 6,5 in tas ƒ 25; 20 pak Kodak bromide chamois en wit gekorreld à ƒ 17 per pak, prima papier; 40 doos Kodak kaarten P3 à ƒ 4,25 per doos. Gevraagd: Rollei Stereocamera alsmede telelens voor Alpha Reflexcamera. FOTO HEKKERT Ged. Gracht 20, Deventer. F 6577

AANGEBODEN: Polarisatiefilter zonder montuur, ⌀ 45 mm. 9 × 12 vergr.app. met dubb. condensor zonder lens. Opvouwbare opt. zoeker. Ruilen voor materiaal kl.b. projector. Praktiflexartikel'en of lens in instelmontuur ook te koop. Br. no F 6578 Bur. „FOTO", Hengelo.

Voor direct te huur aangeboden: FOTO-ATELIER annex FOTOHANDEL met inventaris. Gevestigd in het Zuiden des lands, pand omvat'end winkel, atelier en ruim woonhuis. Br. no F 6592 Bur. „FOTO", Hengelo.

Jonge dame, 21 jaar, blond, slank postuur, biedt zich aan als MODEL. Avonduren en Zaterdagsmiddags. Niet op Zondag. Br. no F 6619 Bur. „FOTO", Hengelo.

AANGEBODEN: Rolleicord met Xenar 3,5, nieuw, nog in verpakking, met nationaliteitsbewijs, wegens overcompleet van ƒ 378 voor ƒ 300. Technica vergrotingsapparaat verticaal 13 × 18 met bijbehorende 2 kwiklampen en transformatoren, verstelbare tafel, inlegramen etc. zonder lens ƒ 400. Atelier schijnwerper diameter 60 cm voor direct en indirect licht, draaibaar in alle richtingen, rijdend, ƒ 75. Kalart synchronizer met aanpassing voor alle camera's ƒ 50. 13 × 18 reiscamera met 3 cassettes 6,3 lens 18 cm ƒ 50. Prinsen belichtingsmeter ƒ 25. Schijnwerper ingericht voor 4 lampen, Philips reflectoren ƒ 75. Tankverwarmer lengte 110 cm ƒ 25. Gevraagd: vergrotingsapparaat 9 × 12. MERCURIUS FOTOBEDRIJF, Mathenesserdijk 240, Rotterdam W. F 6618

PHILIPS TECHNISCHE BIBLIOTHEEK

werd zojuist verrijkt met een nieuwe uitgave

Kunstlicht en Fotografie

door Dr G. D. Rieck en Ir L. H. Verbeek

•

De rijke inhoud van dit prachtwerk is verdeeld over 350 pagina's kunstdruk, formaat 18 x 28 cm met 180 figuren en foto's. Bovendien bevat het buiten de tekst een keurcollectie van 40 zwart-wit foto's en 4 kleurenfoto's van een gehele pagina. Het is gebonden in geheel linnen stempelband en voorzien van een zinvolle en aantrekkelijke stofomslag.

„Kunstlicht en Fotografie" zal waardevolle diensten bewijzen aan: Beroeps- en persfotografen - Gevorderde amateurs - Inrichtingen voor fotovakonderwijs - Foto- en Reclamebureaux - Filmateliers - Dagbladen en Tijdschriften - Clichéfabrieken en Drukkerijen - Laboratoria voor microfotografie en stroboscopische fotografie - Ziekenhuizen en Medici.

Dit unieke standaardwerk wordt geleverd via de boek- en de fotohandel tegen de prijs van fl. 22,50.

Uitgave Meulenhoff & Co., Amsterdam

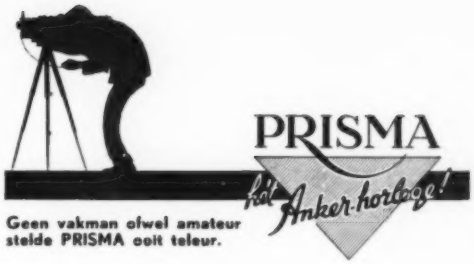

Geen vakman ofwel amateur stelde PRISMA ooit teleur.

Voor serieuze Amateurs:

Zwitserse mappen met 12 kunstfotografische naaktstudies, formaat 29 × 21 cm. Prijs per map **f 4,–**
Serie van 6 verschillende mappen . . **f 22,50**

Zo juist verschenen **Album No 6** uit de bekende **SPEA-serie**, 50 kunstfotografische naaktstudies van vooraanstaande Franse fotografen; formaat 24 × 30 cm . . . . . Prijs **f 7,–**

Vraagt gratis toezending prijscourant!
Levering via erkende boek- of fotohandelaar, of na storting op postgirorekening 395669 van

PHOFIL BOOK IMPORT
Amstelkade 42, AMSTERDAM-Z., Telefoon 27578

Het laatste nieuws op het gebied van projectie brengt

Aldis

met de prachtige serie

KLEINBEELD-PROJECTOREN

voor diapositieven 5 × 5 cm, filmstroken 35 mm en micro-preparaten.

250 of **300 - 500** en **750** watt modellen

Bovendien is het **1000** watt „licht-kanon" **nu verkrijgbaar**

De modellen „500" - „750" en „1000" zijn van een koel-ventilator voorzien.

Projectie in onverduisterde ruimten is reeds met de ALDIS „300" mogelijk!

Model „300", ingericht alleen voor diapositieven 5 × 5 cm kost compleet . . f 241,25
Idem, doch geheel compleet voor filmstroken en diapositieven, met koffer . . f 335,50

Vraagt de uitvoerige brochure met prijs-sleutel bij Uw fotohandel!

Bezoekt de Aldis-demonstraties **te ENSCHEDE op 17 Januari, te TILBURG op 30 Januari en te EINDHOVEN op 31 Januari.**
Vraagt inlichtingen bij Uw fotohandel

Kodak

COMBINATIE FILTERHOUDERS

(COMBINATION LENS ATTACHMENTS)

Met behulp van de verschillende onderdelen van de Kodak Combinatie Filterhouder is het mogelijk voorzetlenzen, filters en een zonnekap in elke combinatie op elke cameralens te bevestigen.

Hoofdonderdeel is het Kodak Lens Attachment dat met klauwtjes om het lensmontuur grijpt en waarin een filter of voorzetlens door middel van de bijbehorende Retaining Ring wordt vastgezet.
Bij toepassing van meerdere toebehoren vervangt men deze Retaining Ring door de afzonderlijk verkrijgbare Coupling Ring, die de functie van Lens Attachment voor de volgende filters of lenzen vervult.
Eventueel kan men een Step-Up Ring (eveneens met Retaining Ring) gebruiken als verloopfitting om naar het opvolgend grotere formaat onderdelen over te gaan, hetgeen een aanzienlijke kostenbesparing meebrengt voor bezitters van twee of meer camera's met verschillende lensdiameters.
Een zonnekap ten slotte kan zowel in het Lens Attachment als in de Coupling Ring worden aangebracht.

De Kodak Combinatie Filterhouders worden geleverd voor lensmonturen van 19 tot 42 mm diameter; de maat er van wordt aangegeven door twee getallen, bijv. 210/250. Het eerste getal in deze code geeft de diameter in tiende millimeters aan van het lensmontuur, waarop de filterhouder past, (hierbij kunnen afwijkingen tot 2 mm naar beneden worden getolereerd). Het tweede getal is het nummer van de daarin passende toebehoren (diameter in tiende millimeters).

Kodak Combinatie Filterhouder (behalve No 420) f 5,20.
Coupling Ring maat 250: f 2,30; maat 320 en 370: f 2,60.
Step-Up Ring tot maat 250: f 3,70, daarboven f 4,05.
Filters f 5,80 („Hazefilter" f 10,50).
Portretlenzen maat 250 en 320: f 5,80; maat 370: f 8,90.
Zonnekap maat 250: f 5,80; maat 320 en 370: f 6,30.

VERKRIJGBAAR BIJ UW FOTOHANDELAAR

KODAK N.V. • ANNA PAULOWNASTRAAT 76 • DEN HAAG